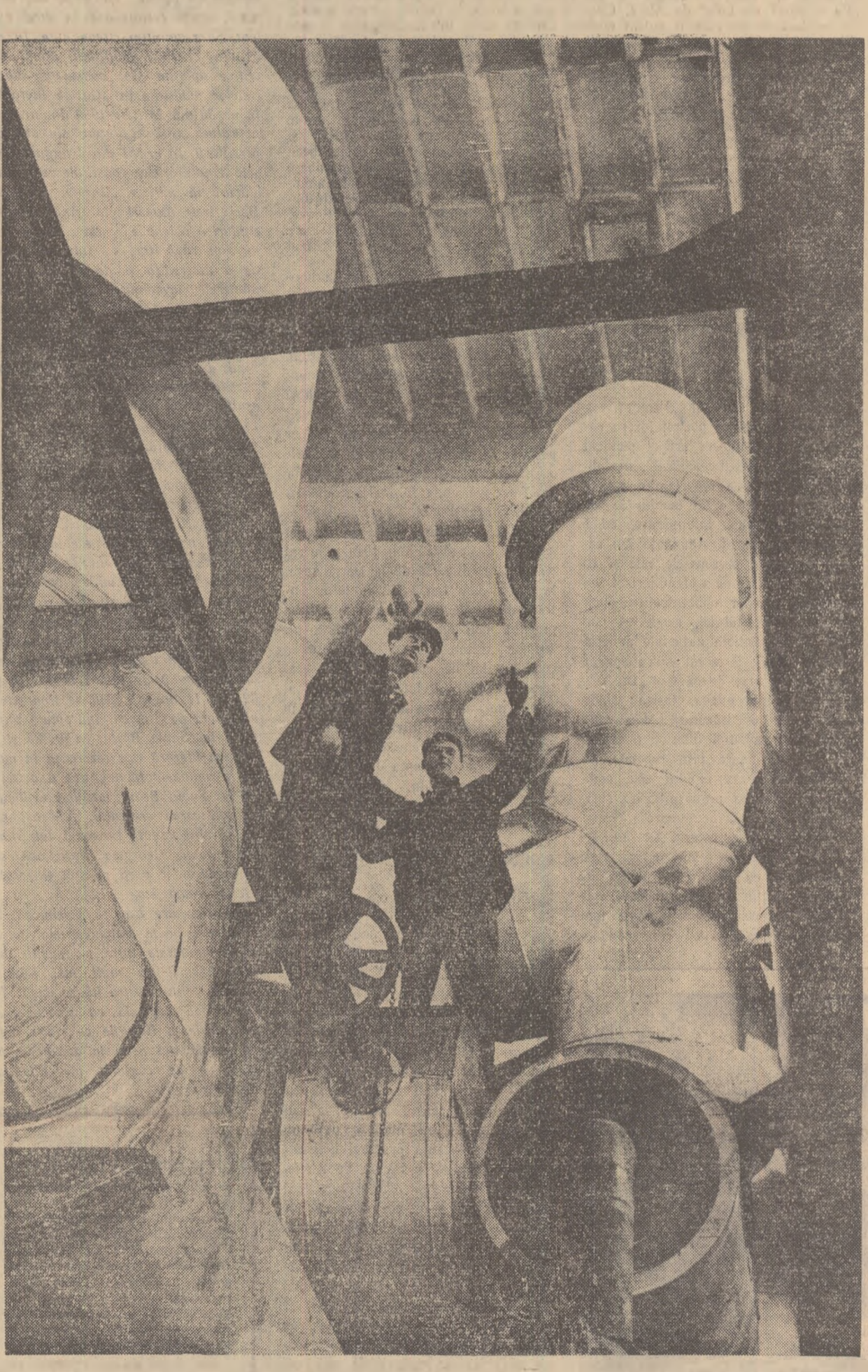

„In stransa unire cu celelalte tari ale lagarului socialist, Republica Populara Romina militaza activ pentru micorarea incordarii internationale, pentru promovarea principiilor de coexistenta pasnica, pentru sadornicirea oricoror uneltri ale...

Politica de pace a poporului nostru

In ziua de 30 august, in fata Marei Adunari Nationale, convocata in sesiune extraordinara, tovarasul Gh. Gheorghiu-Dej a facut o expunere asupra situatii internationale actuale, precizind atitudinea si punctul de vedere al Romaniei...

„Chimie” Foto EUGEN IAROVICI

D. Thierry Maulnier între spaimă și foame

Nu știu în ce ape s-a scaldat d. Thierry Maulnier în anii marilor încercări ale patriei sale până la eliberare. Îmi place să cred că nu în cele necurate ale prietenului și conscolarului său, Robert Brasillach...

Opera noastră la Moscova

Pregătiri înainte de plecare

Teatrul de Operă și Balet se pregătește pentru turnee la Moscova. Am rugat pe câțiva din membrii colectivului să răspundă întrebărilor noastre: Ce simțiți înaintea întâlnirii cu spectatorii moscoviți?...

În acest număr:

- Ora unu Fragment de roman de Konstantin Fedin (pag. 4)
In prag Fragment de roman de Kovács György (pag. 5)
15 ani de la eliberarea Vietnamului Semnează: To-Huu, Huy-Con, Hoang-Trung Thong (pag. 7)

Comunitatea Europeană a Scriitorilor

De vorbă cu Giancarlo Vigorelli și Domenico Lavaroni

Vă rugăm să ne vorbiți, domnule Giancarlo Vigorelli, în calitate dvs. de președinte al Comunității Europene a Scriitorilor, despre scopurile acestei asociații. Comunitatea Europeană a Scriitorilor s-a născut în anul 1958 cu prilejul Congresului de la Neapole...

EDITAREA CLASICILOR NOȘTRI

Holările celui de-al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român cuprind un vast program de ridicare a bunăstării materiale și culturale a celor ce muncesc...

Printreraturile de producție care s-au făcut remarcate în anii de democrație populară, figurează la loc de cinste tiparul. Către impresioneante ilustrații avânt pe care l-a luat răspunderea cărții de tot felul și a publicațiilor periodice. Literatură — face astăzi parte din hrana de toate zilele a maselor largi de muncitori...

NICOLAE POPA „Dupa muncă”

REPORTAJUL și diversitatea stilurilor

noavarea tehnicii reportajului se realizează prin necesitatea din cerințele realității zugrăvite. Inadecvarea stilului prețioasă în reportajul contemporan este determinată tocmai de trăsăturile actuale care caracterizează această realitate. În oglindirea literară a prefăcătoarelor din țara noastră, literatura contemporană nu poate ignora ritmul, de un dinamism nemaiîntâlnit, al vieții noi. Constatând aspectele realității reportajului se va simți, așadar, străjunit de faldurile grei și unei exprimări excesiv metaforice. Metoda descrierilor ample, însoțite de lungi comentarii ornamentate poetic, se dovedește, nu rarori, improprie conținutului nou care se cere exprimat. Reportajul simte de obicei necesitatea dialogului nervos, construite vii schimburi de replici, schițează din linii sumare portrete dinamice. Această tehnică a organizării materialului laplic va corespunde mai exact ritmului în care se desfășoară viața contemporană. Îndreptarea reportajului actual către sursele epice, la care mă referem în prima parte a acestui articol, cred că trebuie apreciată din acest punct de vedere.

Culegerea de reportaje „Te slăvim, țară nouă”, evidențiază și ea dezvoltarea pe care o capătă în etapa actuală reportajul cu structură epică. Multe din reportajele inserate, vizând adeseori transformări morale urmate în succinte narațiuni despre oameni noi au, prin aceasta, chiar o problematică adecvată mai ales epicii („Poveștea unui om din adâncuri” de Victor Deleanu, „Năzdrăvana” de Sergiu Fărcășan, „Un moment hotărâtor” de Constantin Chiriță, „Școala din Girecin” de Traian Coșovei, „Noua metodă” de Ilie Purcariu, „Fie dintr-un jurnal scris” de N. Bivolul ș.a.)

upă cum există un pericol al diluării prin lirism exagerat, degradat în verbozitate și imagistică pompoasă, tot așa, introducerea neponderată a ficțiunii epice slăbește prin deservit reportajul care, împins spre schiță sau povestire, își pierde, ca specie de sine stătătoare, conturile. Invocarea necesității de respecta datele documentării, identitatea eroilor, este insuficientă. Antrenați în desfășurarea unui conflict epic, puși să se manifeste ca niște personaje ei capătă pe nesimțite o independență și o generalitate care îi îndepărtează de prototipul de la care s-a pornit. Devin eroi de povestire așa cum sint și cei doi din „Pe drumuri de țară” de Al. I. Ghilic — lucrare pe care o putem considera reportaj doar pentru că autorul a intenționat-o ca atare.

La biblioteca Căminului Cultural din comuna Dragalina, regiunea București, tinere cititoare, înainte de a împrumuta cărți răsoise revistele recent apărute.

CRONICA LITERARĂ

DUMITRU CORBEA: „Nu sînt cîntăreț de stele”

lindcă volumul publicat de ESPLA are un caracter antologic, folosim acest prilej spre a reaminti câteva trăsături proprii liricii lui Dumitru Corbea. În literatura rezistenței antifasciste, lirica lui ocupă un loc însemnat și trebuie relevată atitudinea militantă a poetului într-o perioadă cînd literatura era bîntuită de decadentism și era opacă la gravele frământări sociale. Dumitru Corbea ca și alți scriitori educați sau influențați de partid a păstrat contactul cu poporul, s-a străduit să-și exprime amărăciunea și revolta, înfruntînd simțirea burgheză. În volumul tipărit recent regăsim incisivă atacuri împotriva orînduirii trecutului, patetice declarații de fidelitate față de oamenii muncii, față de meșteșugurile natale.

Fără umilitate, pătrunde în poezia lui Dumitru Corbea lumea țărănească. El se consideră reprezentant legitim al minții populare, la atastă mandatul descendența sa, recunoscută cu o voință franchețată: „Părîinții mei au fost tobiagi / Coborîtorii din robii din evul mediu”. Primum volum e intitulat „Sînge de țară” dar nu este vorba numai de o legătură de sînge. O profundă înțelegere a suferinței țărănești hotărîmînt orientarea liricii lui Du-

cartea lui Tic. Limita dintre reportajul-portret și narațiune este așadar destul de greu de trasat.

Pop Simion, deși cultivă și el, adeseori, portretul înțește mai puțin la deplina individualizare a personajelor și mai mult la desprinderea unor trăsături cu valori simbolice, generale. Chipul Muscelencu, feneia care transporta zilnic medicamente, ziare și cărți, într-un cămin de munte semnificativ pătrunderea noului în cele mai îndepărtate colțuri ale țării: „De seară oamenii din munți vor lumina ca turcii, vor citi cărți și ziare noi, vor asculta muzică și vor bea vin roșu ca singele de iopure. Cu ani în urmă, oamenii aceștia nu citeau cărți și ziare, nu ascultau muzică și nu beau vin”. Gesturile „eroinei” au grandeură și acel aer de solemnitate care amintesc pe femeia de moț muscă dintr-un mîr, cîntată de Gogu Bogza. Trăsăturile pregănit individualizatoare sînt urmărirea și mai puțin în cazul unui portret colectiv ca cel pe care-l face Victor Vintu echipei de laminoriști de la Roman („Aveni băieții hunii”) sau în reportajul despre Onești al lui V. Bîrlădeanu care, în cadrul însemnării sale de drum, creionează și câteva chipuri de muncitori betonși reprezentative pentru noua regiune industrială a Moldovei: „Sînt mulți muncitori aici pe șantier a căror biografie din ultimii ani este o adevărată monografie a locurilor din Moldova unde se înalță construcții ale socialismului. Chiar și biografia lui Ion Chetreașu este în această privință ilustrativă: din 1949 a lucrat pe rînd la rafinăria de la Dămățești, la orașul nou Lucăcești, la termocentrala de la Comănești, apoi la zidirea orașului nou Onești, la rafinăria nr. 10, iar acum lucrează la înălțarea combinatului de cauciuc”. („Temperatura voinții”). Relatarea despre oamenii noi ai Oneștilui continuă în aceeași manieră utilizînd indicații de ordinul cel mai general. Atenția reporterului se îndreaptă deci spre imaginea de ansamblu, încheșată din secvențe care surprind aspecte revelatoare ale existenței zilnice.

eliminînd două direcții principale — lirică și epică — nu am trasat între ele un baraj despartitor. Diversitatea stilurilor, noua procedee consistă tocmai în modul original în care fuzionează cele două genuri între care — fie spus între altele — o izolare strictă este irealizabilă și de nedorit. Cum posibilitățile de întreprindere sînt nenumărate, reportajul a devenit specie cu cele mai multe altoiuri și un pasionat al clasificărilor s-ar putea îndelestnic cu ele la nesfîrșit. De altfel experiența practicii concrete a reportajului — așa cum ne-a relevat chiar culegerea „Te slăvim, țară nouă” despre care am făcut aceste însemnări — deschide mereu drumuri inedite. Important este ca aceste procedee noi, să nu aibă un caracter artificial, formalist, ci să corespundă unei autentice necesități de oglindire a realității. Varietatea stilurilor, în cadrul artei reportajului sprostee capacitatea de a zugrăvi cît mai expresiv efortul cotidian al oamenilor muncii pentru desăvîrșirea construcției socialiste, în toată amploarea și grandoarea ei.

Cum posibilitățile de întreprindere sînt nenumărate, reportajul a devenit specie cu cele mai multe altoiuri și un pasionat al clasificărilor s-ar putea îndelestnic cu ele la nesfîrșit. De altfel experiența practicii concrete a reportajului — așa cum ne-a relevat chiar culegerea „Te slăvim, țară nouă” despre care am făcut aceste însemnări — deschide mereu drumuri inedite. Important este ca aceste procedee noi, să nu aibă un caracter artificial, formalist, ci să corespundă unei autentice necesități de oglindire a realității. Varietatea stilurilor, în cadrul artei reportajului sprostee capacitatea de a zugrăvi cît mai expresiv efortul cotidian al oamenilor muncii pentru desăvîrșirea construcției socialiste, în toată amploarea și grandoarea ei.

— fie spus între altele — o izolare strictă este irealizabilă și de nedorit. Cum posibilitățile de întreprindere sînt nenumărate, reportajul a devenit specie cu cele mai multe altoiuri și un pasionat al clasificărilor s-ar putea îndelestnic cu ele la nesfîrșit. De altfel experiența practicii concrete a reportajului — așa cum ne-a relevat chiar culegerea „Te slăvim, țară nouă” despre care am făcut aceste însemnări — deschide mereu drumuri inedite. Important este ca aceste procedee noi, să nu aibă un caracter artificial, formalist, ci să corespundă unei autentice necesități de oglindire a realității. Varietatea stilurilor, în cadrul artei reportajului sprostee capacitatea de a zugrăvi cît mai expresiv efortul cotidian al oamenilor muncii pentru desăvîrșirea construcției socialiste, în toată amploarea și grandoarea ei.

G. DIMISIANU

Un reportaj bun

Reportajul lui Geo Dumitrescu, „Bicazul la ora desvîrșirii” („Contemporanul” nr. 35) este ceea ce am denumit un reportaj sintetic: elemente poetice, caracter uman, amintiri din călătorii anterioare pe valea Bîrzișului, se reunește într-un vast tablou generalizator.

Este bine susținută ideea reportajului: „Bicazul nu va furniza numai energie electrică, el va da țării și o nouă, o mare promovție de energie umane de un nivel înalt”.

ALMA REDLINGER

Practici reprobabile

De cîteva numere revista „Tribuna” a dezvăluit o furtună de note critice cu caracter destructiv. Se pare că autorii notelor, găzduți cu prea multă ospitalitate de publicația clujeană, reinvie practici încorecte. Ne miră faptul că după ce „Tribuna” a fost criticată pentru că a trucidat răfala măruntă, neprincipială, acum recidivează în mod violent. Să reamintim cîteva date. În nr. 29 din 21 iulie 1960 cele două note critice apărute sînt consacrate materialelor publicate în „Gazeta literară” nr. 30 din 28 iulie 1960 din nou colaboratorii „Gazetei literare” sînt obiectul persiflării. În nr. 31 din 4 august 1960 cele 3 note critice constituie vehemente atacuri la adresa „Gazetei literare”. Deci trei numere la rînd! Aceste rînduri polemice sînt scrise pe un ton răuvoitor, cu intenția vădită de a discreditat și de a ponegra. În numerele următoare, ținta fiind din nou „Gazeta literară”, operația e repetată, numai că autorii notelor își iau unele măsuri de prevedere, adăugînd de complezență și o semnaltare pozitivă amabilă, ca un prolog la asaltul declanșat. Astfel se scoateză pe incitarea spiritului polemic, ca și cum contribuția „Gazetei literare” și a „Tribunei” la furtuna literară nu s-ar exprima prin schimburi pătimate de replici pe țepene periferice. Ca spiritul critic al „Tribunei” nu e orientat spre probleme esențiale și nu e bazat pe criterii etice riguroase, o dovedesc și campaniile pornite în ultima vreme de desființare a poezilor sau criticilor dezagreabilii redacției.

În nr. 30 din 28 iulie 1960 se înfrînge o notă agresivă împotriva unui articol semnat de Savin Bratu. În nr. 31 din 11 august 1960 se tipărește o altă notă de asemeni îndreptată împotriva lui Savin Bratu. În nr. 33 și 34 cronica literară este rezervată în mare parte analizei total negative a activității lui Savin Bratu, năzuind evident la descalificarea criticului. Aceleași procedee sînt uzitate în cazul lui Mihail Petrovianu, Georgeta Horodincă sau în cazul unor poezii ca Ion Gheorghe, Gelu Naum etc.

Ce rost are această polemică? Ea nu contribuie la stabilirea unor relații de colegialitate între publicațiile literare. Ar fi cu mult mai folositor pentru frontul nostru literar dacă „Tribuna” va semnala cu principialitate realizările și lipsurile celorlalte reviste, participînd activ la discutarea problemelor de conținut ale literaturii noastre.

O carte pe săptămîină

I. LUDO: „Ultimul batalion”

Cu „Ultimul batalion”, ampla suită a romanelor-pamflet elaborate de I. Ludo se apropie de sfîrșit. După ce a reconstituit — în cîteva tomuri mulate, folosind elementele unei proze vizibil influențate de publicistica curentă — date, personaje și momente revelatoare pentru politica de trădare a interesele naționale, (1920—1940) prozatorul atacă frontal perioada anilor 1941—1944, ani tragici în care burghezia și moșierimea romînă au tîrît fără în crîmă război anti-sovietic.

Regăsim și de data aceasta sarcasmul întotdeauna violent al lui Ludo. O bandă de trișori politici, de aventurieri și de trădători prin vocație sau profesie, amenința viitorul poporului român. Divizat strategic și pentru scurta vreme în guvernări și „rezistenți”, cei din urmă conducători de „cruciadă”, ceilalți asumîndu-și rolul perpetuu de semnatari ai unor memorii inofensive, propindegata politică a vremii se regăsește — toată — în paginile volumului lui I. Ludo. Începînd cu paranoica imbecilitate a „conducătorului” (un conducător construit, după cum poate să-și dea seama oricine, după rețeta unui altaj înodit: piatră — fulger) și terminînd cu trinitatea: Vizirul — Dacu — Jugănarul — liderii partidelor „istorice”, de „rezistență”.

Lumea care colcăie în romanul lui Ludo — verbul „a colcăi” mi se pare singurul capabil să redea atmosfera și universul caracteristic personajelor din volumul „Ultimul batalion” — este destul de diversă. „Führeri”, miniștri, un rege, un „sînt”, mai precis Petriche Lupu, prostituata, generali, înțreaga faună feminină reunită sub auspiciile Consiliului de Patronaj, diferiți directori de ziare, prefeceji etc., sînt grupaj și acționează după un anumit tip de construcție epică. Folosînd — în sens jurnalistic — datele realității timpului, Ludo s-a preocupat mai puțin de reconstituirea epică, de caracterizarea personajelor, sau de conflict. Lumea

eroilor din „Ultimul batalion”, ea și destinul ei, sînt prea bine cunoscuți cititorilor. Șarja pamfletarului se realizează prin etalarea nuda a datelor oferite de o realitate proscă. Nu lipsește frînturi transcrise în spiritul discursurilor țînte de Ică Antonescu („De la poruncile ei nu putem abate fără a risca prăvălirea veacurilor de veac, în care, sub catapeteasma strămoșilor, scilicet, printre pravele demnității... etc., etc., etc.”), pagini din însemnările marelui „rezistent” Dacu, relatarea călătoriei sîntului Petriche Lupu pe front, rînduri dedicate așa-ziselor tratative de la Cairo, informații privind diferitele intrigi de alcool, marile afaceri regizate de Consiliul de Patronaj etc.

Nota de pamflet, este accentuată și de faptul că — element caracteristic genului — „cheia” celor mai multe din personajele romanului se află la îndemîna cititorului. Principali politicieni ai burgheziei, sînt identificați care transparent, cu ostentație, dincolo de anonimul unor nume de circumstanță (la aceasta contribuie, desigur și excelențele vignete semnate de Eugen Taru, vignete-caricaturi, care condensează — asemenea unui titlu de capitol utilizat de romanierii secolelor trecute — tot miezul întîmplărilor ce se vor debata în următoarele pagini).

Autorul nu s-a preocupat suficient să redea structura de clasă a anumitor personaje, poziții și atitudini politice, analiza rămîne la suprafață iar unele pagini — cum ar fi discuția dintre Goering și soția lui, reveriile lui Mussolini la închisoare, etc. — nu se încadrează suficient de firesc în ansamblul romanului. Finalul cărții e evident precipitat, „Ultimul batalion” rămîne totuși o carte cu certe calități polemice și demascatoare.

H. FABIAN

ALMA REDLINGER

„Librărie volantiă”

Vulgarizare

În „Scînteia tineretului” din 28 august 1960, E. Cristian reconstruieze filmul realizat după piesa lui Richard Nash „Omul care aduce ploaie”. Mesajul umanist al filmului rămîne ascuns autorului notelor. Starbuck, personajul care aduce în viața placidă a unei familii de fermieri americani curajul de a visa, este calificat „progenitura modului de viață american”, „purătorul unui elan, dar excreșentă socială (1)”. Ideea filmului se reduce, după E. Cristian, la scoaterea „pietrilor din casă”, la mărișturii unei fete bătrîne, și chiar la „demascarea” explozivilor (2) la care ar fi supuși cetățenii de către propria familie, ca „urîtăți”!

Un poet al mamei și al copilului

În „Magazin” apar cu regularitate poezii semnate de Vasile Dima. Spicium doar două, publicate în ultimele numere ale ziarului (20 și 27 aug. a.c.).

Slăvind ca atîta predecesori pe femeia mamă în „Maternitate”, poetul începe terțiant: „Împăc lung, sfîșietor / Ne-a chemat în ajutor”.

Ce se întîmplă? V. Dima a vibrat liric în fața nașterii unui om. Dar ne calmăm curînd ațînd că „L-a pus sora-n albituri / Îngădă alte șapte guri” (precizie lăudabilă).

În concluzie, poetul mamei și copilului, soldat cu auzența femeii de a fi despărțită de prunc și se adresează blînd: „Grea-n cercare mamă dragă, / Să-și simți lipsa noaptea-ntr-o noapte / Al răbdare — o-o-a săpî / În curînd, ne-despărșii”.

Cea de a doua poezie, „În bate” este închinată momentului emoționant al îmbrățișării copilului: „De n-ar fi mîncă lui / Grîștile să răzbată, / Arcuțea trupului / Cu o mîna ca de vată...”.

Sărmana femeie! Nu e ușor să răzbată arcuțea trupului cu o mîna ca de vată!

Înțelegem acum de ce întîlnim cîntecii poezilor lui V. Dima, „Împăc lung, sfîșietor / Ne-a chemat în ajutor”.

Un poet al mamei și al copilului

În „Magazin” apar cu regularitate poezii semnate de Vasile Dima. Spicium doar două, publicate în ultimele numere ale ziarului (20 și 27 aug. a.c.).

Slăvind ca atîta predecesori pe femeia mamă în „Maternitate”, poetul începe terțiant: „Împăc lung, sfîșietor / Ne-a chemat în ajutor”.

Ce se întîmplă? V. Dima a vibrat liric în fața nașterii unui om. Dar ne calmăm curînd ațînd că „L-a pus sora-n albituri / Îngădă alte șapte guri” (precizie lăudabilă).

În concluzie, poetul mamei și copilului, soldat cu auzența femeii de a fi despărțită de prunc și se adresează blînd: „Grea-n cercare mamă dragă, / Să-și simți lipsa noaptea-ntr-o noapte / Al răbdare — o-o-a săpî / În curînd, ne-despărșii”.

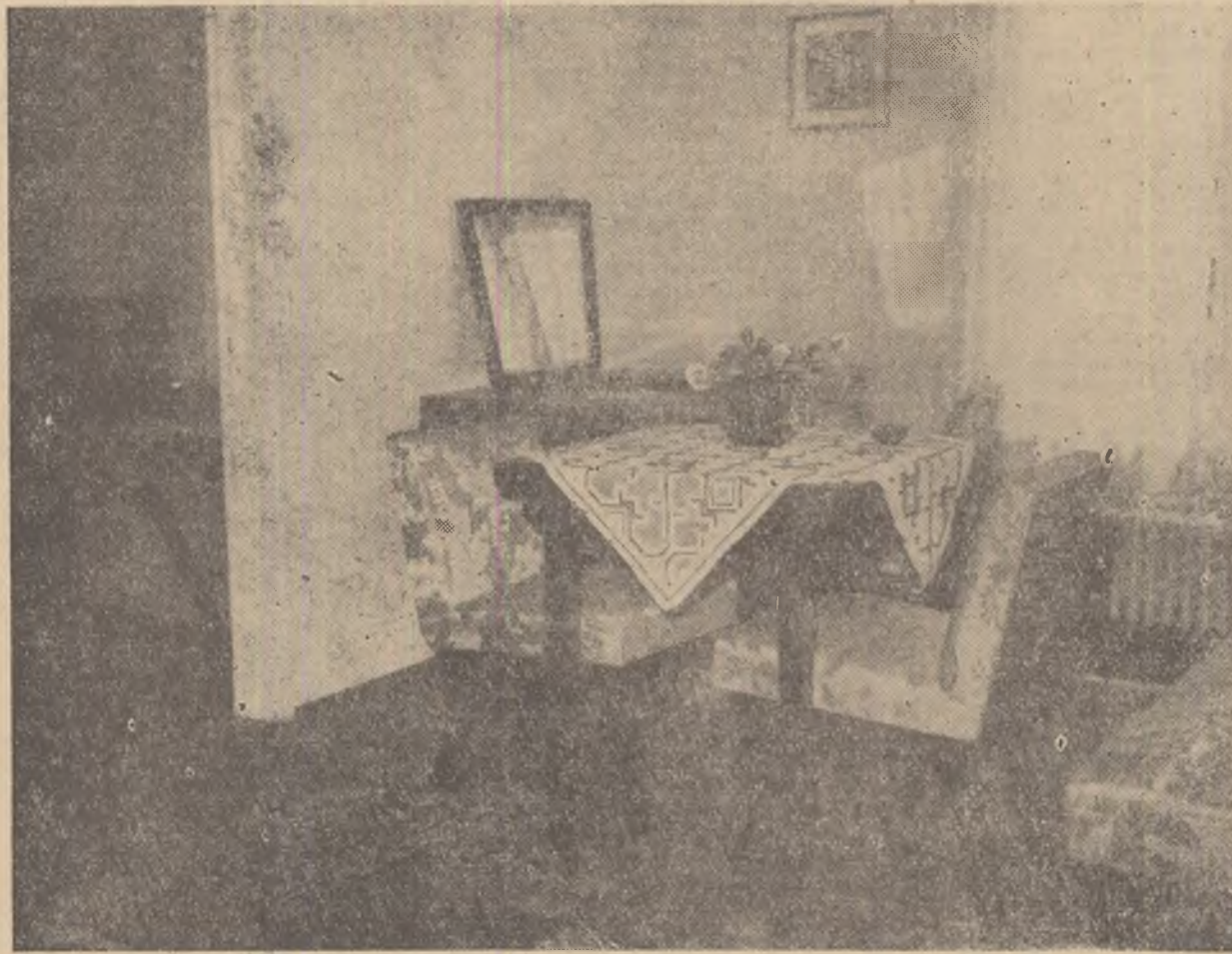
Cea de a doua poezie, „În bate” este închinată momentului emoționant al îmbrățișării copilului: „De n-ar fi mîncă lui / Grîștile să răzbată, / Arcuțea trupului / Cu o mîna ca de vată...”.

Sărmana femeie! Nu e ușor să răzbată arcuțea trupului cu o mîna ca de vată!

Înțelegem acum de ce întîlnim cîntecii poezilor lui V. Dima, „Împăc lung, sfîșietor / Ne-a chemat în ajutor”.

S. DAMIAN

FRUMOSUL DE FIECARE ZI

„Spațiu, lumină și simplitate intimă..”

ELOGIUL OBIECTELOR

Pe lângă om trăiesc lucrurile lui. Pe lângă om și datorită omului. Ele sînt astre fără lumină proprie, care primese de la om strălucire și înfețe. Obiectele capătă pe încetul personalitate, obiceiuri și glas. Un băiat de casă poate da bucurii și nostalgiei grele, ca acele frumoase „regrets sur ma vieille robe de chambre” a lui Diderot. Pentru cine știe să le asculte, obiectele vorbesc. Sau cîntă. Inceț, inceț de tot ele cîntă simfonia intimității domestice. Îndrăgostii aud cum cîntă lucrurile din prajina lor. Fericiții sînt oamenii care aud muzica obiectelor, glasul blînd al casei lor. Pe drumul vieții noastre sîntem întovărășiți de cortegiul lucrurilor, care au memoria să ne facă trăitului plăcut, luminos, ușor și disponibil chemărilor majore. Utilitatea lor este imediată: te destăinuie cînd intri un fotoliu, dar utilitatea lor stă și în frumusețe. De aceea obiectele trebuie să fie frumoase și înaripate, să favorizeze puterea, mîndria, meditația și dragostea. Nu e numai un semn al dezvoltării civilizației socialiste interesul pentru frumusețea obiectelor, e un semn al înfloririi umane în socialism, al împlinirii în viața cotidiană a unui deziderat omnesco fundamental: îmbinarea utilului cu plăcutul.

Optimismul societății socialiste pătrunde în detaliile existenței prin frumusețe, gingașie și culoare. Expozițiile de mobilă din ultimul timp ca și noile locuințe date în folosință, gata mobilate au deschis o eră nouă în istoria interiorului nostru domestic și, sperăm, în succese progresive. Am observat cu plăcere așezarea mobilierului casnic, zveltețea picioarelor care tind să imite eleganța celor de gazdă și grația aeriană a mesel. Sînt fericiți de deprecieră suferenței. În sfîrșit, sper că suferența va deveni ceea ce trebuie să devină, adică un colț (nu o cameră!) al casei, unde nu se zăbovesc decît timpul strict necesar, timpul destinat voluptăților gastronomice vesele dar cumpătate și gracile. În noile apartamente, sufrageria e o excreșcență utilă dar discretă a living-room-ului. Cred că am înmormântat în uitare fămoasa sufragerie florentină (sau așa-zisă), care făcea gloria burghezului rafinat, dinaintea de război și care mai excita și azi snobismul rămășițelor „lumii bune”. S-a măritat ureo față de negustor bucureștean fără sufragerie florentină și palton de astrahan? Doamne fereste! Rușinea asta n-a pășit-o nici un negustor cînsit!... Iată însă că a venit timpul cînd mobilierul casnic se înclină altor necesități. Fotoliile și sofele grupate în jurul unei măsuțe joase sînt mai utile. Ar trebui adăugate un mic bar pentru băuturi răcoroase sau, în sfîrșit, un accesoriu alimentar: dulcetuți, cafea, bomboane, fructe la gheață. Mobilă casei devine mai puțin proprie chezurilor, cît prieteniei, apropierii spirituale și delectărilor intelectuale.

În camera de dormit, inevitabilul studio a mai pierdut ceva din ochiul prestigiu, nu destul după părerea mea, dar în orice caz, a înregistrat uneri și el schimbări ferice, despărțindu-se de lada care-l strajua la căpătii, ca

un monument funerar. S-a observat că nu e nici o nenorocire dacă această ladă pentru lenjerie stă alături, ca o mobilă independentă sau ca o piesă dintr-un ansamblu supus aceluși scop. Dar și preacinstitul pat dublu, cu două noptiere suspendate, ca două cupe gemene, aduce un omagiu discret și util fericii conjugale. Dulapurile în perete, practicate cu inteligență, au adus în orice caz servicii mari noilor tipuri de locuințe, au simplificat și au aerisit mult alura apartamentelor. Dormitorul în special a avut astfel de ciștiștig spațiu, lumină și simplitate intactă, fără să devină din pricina acesteia, slăbă Domnului, camera de o austeritate sanatorială în care dormea originala doamnă T. din „Patul lui Procust”.

Masa de lucru a făcut și ea progrese îmbucurătoare. Dintr-o etajeră pentru cărți se desface o planșetă lînd, ca o petală imensă, pentru scris.

Totuși e surprinzătoare atenția limitată pe care proiectanții noilor tipuri de mobilă au acordat-o mesei de lucru. Firește, această etajeră care devine la nevoie și masă de scris își are utilitatea și grația ei. Este de presupus însă că o activitate intelectuală mai intensă reclamă și o mobilă mai comodă și mai adecvată, o suprafață mai înlînsă și accesorii mai complexe. În timpurile noastre, efortul intelectual, în cele mai multe ramuri profesionale, depășește gențila preocupare pentru genul epistolar, frenezia secolului al XVIII-lea, și în consecință și masa de scris trebuie să depășească micul secretărie, la care compunea probabil Doamna de Sevigne. Biblioteca, rafturile, pentru cărți, mobilă combinată, aptă să adăpostească dosare, fișe, manuscrise, cărți etc., ar trebui să primească în general o atenție sporită. Camera de lucru a multora dintre intelectualiștii noștri se

prezintă destul de bizar, fie ca un depozit de cărți, fie ca arhivele întreprinderii Canal-App. Activitatea cerebrală ar merita desigur un cadru mai propice ordinii formal, care ar putea-o precedea cu succes pe cea a ideilor, și mai deschisă binefacerilor estetice. Un raft cu cărți poate fi cel puțin tot atât de decorativ ca nepăsătorul studio, un raft de cărți pentru care ar merita să fie risipită multă inventivitate și materiale deosebite: lujere de metal, lemn de esență dejerite. Cărțile ar putea alterna cu obiecte de artă — nu e normal ca muzice să stea împreună? — vase, mici tablouri, statuete etc. De ce nu?

În privința covoarelor cred că nu are nimeni nimic de spus. Covoarele de la Cîsnădie ne oferă o plăcere estetică deosebită. Ele emană farmec și intimitate și sînt, după gust: vesele, sobre, incandescente, grandioase ca un anurg. Dar, o clipă, ce-ar fi dacă ar fi și simple? Simple, de o singură culoare. O culoare palidă, senină, sau dimpotrivă, tare, amețitoare ca un vin bun, care nu dă dureri de cap. Nu ar fi de loc urit, dimpotrivă. Și nici greu de realizat. După ce s-au realizat desene complicate și mișaloase, un covor fără nici un desen ar fi cred ușor de tot de obținut. Ce spuneați, tovarăși fabricanți de covoare, ar fi greu să fie simplu?

Și am ajuns la perdele. Cu perdelele e o poveste. Sînt perdele de voal frumoase, subțiri, palide, așa cum tu și stă bune unei perdele să fie. Dar nu știu cum s-a întimplat că sînt și unele perdele transparente și delicate care — închipuți-vă! — au la poale, trei dungi groase, fie verzi, fie albastre, fie roșii. Dar de ce eroarea aceasta disgrațioasă? De ce? Aceste dungi compacte și grosolane intristează bu-nătatea de perdele, îi iau toată grația, toată candoarea, o fac să nici nu mai fie perdele adevărate. Perdeaua are și ea o personalitate a ei, trebuie să fie diafană, ușoară ca o rochie de balerină, să tremure gingaș ca niște gene de fată și să își lăse obosit ca o aripă. Dacă-i atrîm de poale materialitatea dură a trei dungi, a trei brițe de piatră, mai este ea perdele? Și ea să își sînteră, cu gustul meu, o perdele aș voi-o albă, albă...

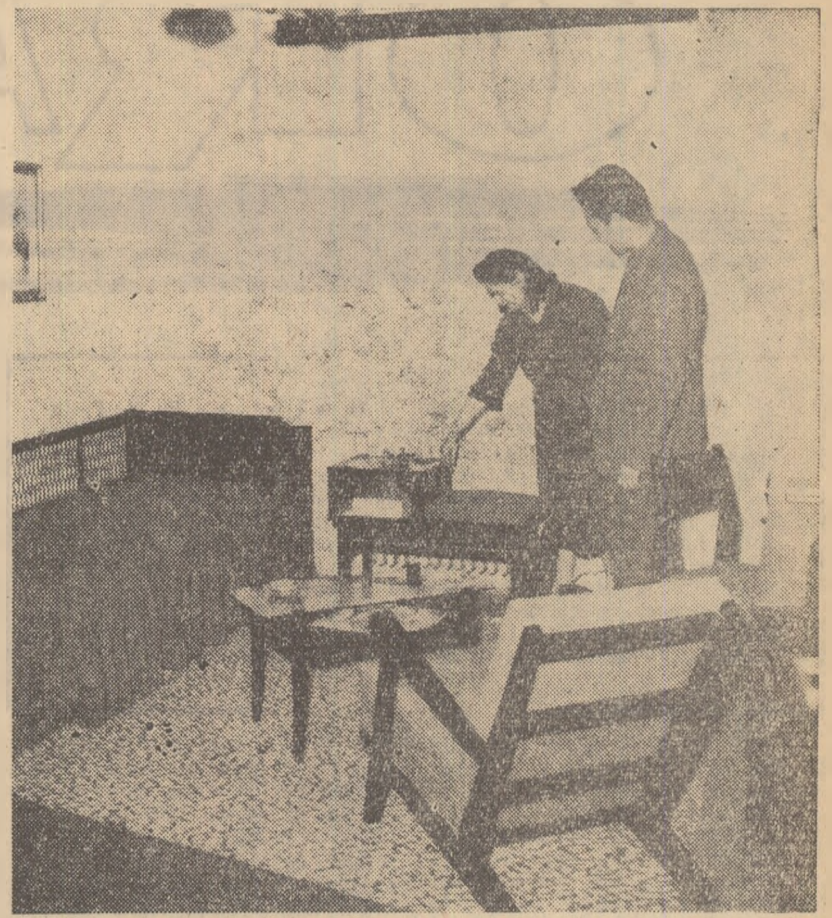
În sfîrșit, lămpile. O, lămpile au o importanță capitală. La magazinele „Arta populară” putem să ne procurăm cele mai frumoase lămpi, mai ales fiindcă aici se găsesc numai lămpi de masă sau veieuze, preferabile celor de tavan. Firește nu strică o lămpă, așătată de tavan, dar nu e mai plăcut să-ți vină lumina de pe măsuța de lîngă fotoliu, cînd citești sau chiar cînd stai de vorbă? Și „Galeriile de Artă ale Fondului Plastic” ar putea să intervină în problema lămpilor. La aceste galerii găsim vase artit de frumoase, altit de decorative, de necesare unui interior plăcut și nu vîd ce distanță de netrecut separă un vas de o lămpă. Nu știe toată lumea că lămpile cele mai frumoase sînt de fapt vase evoluate?

Dacă am vorbit fie și în treacă de vase e bine să amintim și de flori. Florile, plantele fac farmecul ușor de obținut al interiorului domestic. Fotosii, oameni buni, plantele. Serale gospodărilor de stat au adus în florării o adevărată incintă verde, plante care tin și în timpul iernii, care-și revarsă pe marginea vasului capela bogată, ca o cascadă de verde. Nu disprețuim plantele ca element decorativ. Florile poate e mai bine să le primim în dar...

Să trecem puțin și în bucătărie. Noile locuințe au dat bucătăriei ceea ce este al bucătăriei: aragazul, locul pentru frigider, cuveța, dulapul pentru micile „mizerii” (mătură, praful de curățat, cîrpe de praj), masa zimcută, E curat, practic și frumos acum în bucătărie. Iar dacă punem la socoteală abundența materialului plastic și a culorilor întrebunțate pentru veselă și pentru tot felul de alte ustensile culinare, după cum se poate vedea în magazine, putem spune că bucătăria nu a fost prea nedreptățită, deși poate că și masa ei ar putea beneficia de era materialului plastic.

Ne aflăm în plină înflorire a obiectelor. Grijă pentru amănuntele vieții zilnice, pentru splendoarea obiectelor ne arată că în era civilizației socialiste frumosul cucerește locul pe care trebuie să-l ocupe în mod legitim. Va fi jirește din ce în ce mai frumos. Au rămas însă atlele obiecte despre care n-am vorbit, atlele! N-am vorbit despre cuier, despre oglindă, despre haina de casă... Dar putem vorbi despre toate? Nu, așa că e mai bine să formulăm dorințe. Tovarăși arhitecți, decoratori, ingineri, muncitori, faceți viața frumoasă în jurul nostru! Fotosiți lennul, nu ezitați să-și păstrați frumusețea lui naturală, în mobilă albă, fotosiți metalele dure și ușoare ca aluminiul, materialele plastice, cu mai multă îndrăzneală: pe podele, pe pereții din baie, în fibra stofelor de mobilă, pe masa de bucătărie, în perdeaua care ar putea să fie spălată mai ușor și mai repede, fiți mai inventivi în privința mobilei pentru copii; avem în sfîrșit jucării multe, frumoase, gîndiți-vă și la camera copilului, care trebuie să fie mai veselă, mai colorată... Și noi vom fi mai mulțumiți, și voi, fiindcă de fapt elogiul obiectelor, e o vorbă, poate un tîllu potrivit; adevăratul elogiul vi se adresează vouă, elogiul obiectelor este elogiul omului și anume al omului de azi.

Georgeta HORODINCA

„Fotoliile și sofele, grupate în jurul unei măsuțe joase, sînt mai utile...”

IMBRĂCĂMINTEA ȘI GRĂDINILE

Foarteceles lui Petrovici cel chior poate să nu fi crotit cu artă stofta cumpărată de slujbaşul Akaki Akakievici care, la vîrsta de vreo 50 de ani izbutise, în sfîrșit, să-și realizeze visul suprem de a avea o manta nouă. (Dacă ar fi făcut manta cu artă, probabil n-ar fi ieșit nimic, ar fi costat scump, peste puterile slujbaşului, — și visul s-ar fi prăbușit. Și atunci existentă lui Akaki n-ar mai fi căpatat cît de cît sens, Basmackin n-ar mai fi deșit copert, cu surpriză, că străzile și vînturile sînt luminate ferice, n-ar mai fi observat, cast, că în lume sînt femei cu glezne frumoase și n-ar mai fi zîmbit fericit pentru înflă oară în viață, așa cum a zîmbit îmbrăcîn manta lui nouă). Ba, ni se pare că, lui Petrovici, arta nu i-ar fi fost prea de folos și îndeajuns ca să facă o manta din ceea ce-i dăduse Akaki; ca s-o scoată la capăt cu manta a lucrat, într-un fel, ca un deming. La proporțiile fantastice căpătate de greutate izbînzii în realizarea unei mante noi, pentru un slujbaş mîrîm, într-un veac crîncen, Petrovici amărîtul nu pare mai prejos în putere și vrajitorie decît zeii carei îmbrăcau și-i înarmau pe eroii antici. Pe la lighețele mantalei, cusute ca petru vesnicie, dinții lui Petrovici lăsară urme adînci după ce rupseseră capetele solide de ață. Petrovici nu numai pentru că era chior, parea că deține o forță ciclopeă. Eforturile și sacrificiile lui Akaki și Petrovici pentru facerea mantalei, dialogurile lor tragice, sînt de epopee. Akaki n-a intrat în conflict numai cu gerul Petersburgului, cî cu veacul în care a trăit (ciocnirea e fabuloasă prin diferența inechitabilă de forțe care se înfruntă), a vrut să depășească limitele impuse existenței de fiecare zi a mulțimii, — și să-și facă o haină nouă care i-a devenit pînă la urmă bucuria singură și supremă, „cîlpa fericită” care vroia s-o rețină dar care i-a fost furată. Istoria a consemnat cuceriri de imperii împlinite în mai puțin de un deceniu și ceva, dar asemenea cuceriri devin dubioase față de mantaia de o viață a lui Akaki, care,

de fapt, trebuie să fi fost banală și utilă (lipsind banii pentru o blană de jder, Petrovici a captușit gulerul mantalei cu un fel de blană de miță). Akaki, jefuit de manta, a devenit pînă și stătic ca să-și poată căuta și reține mai departe mantaia furată pe care, cu toată suflarea de viață ce-i mai rămăsese înainte de a muri, n-o putea regasi, deși alergase și la polișai și la niște șefi de birou foarte însemnați. Epopeea „spre manta” a lui Akaki are dimensiunile prăbușite la ridicolul tragic al veacului său. Farma de frumos, așta cît era, trezită de manta în sufletul lui Akaki, ca singurul și cel mai frumos ideal posibil, a pierit pînă la urmă în imensul și grosnicul urt al epocii celei cu dispreț ucigător pentru existența oamenilor. Mărturisim că n-am intenționat în cele spuse mai sus să facem o introducere inabilă la relatarea călătoriei pe care am făcut-o deunăzi la o fabrică de confecții... Ne-a fost amîgălit Basmackin chiar la această fabrică — unde un inginer de linie — sounen inginer de haine la propriu, nu e vorba de o metaforă — dintre mulții ingineri de acolo care alectuiesc un corp special ca în orice ramură a industriei noastre — a tinut, evocînd foarte „profesional” povestirea lui Gogol, să ne îndrepte atenția asupra felului cum înfeleg lucrătorii frumosului de fiecare zi să muncească și să creeze hainele potrivite omului de azi. Și aceste înfelegere — sublinia inginerul — ține de idealurile cu totul ale oamenilor. Menționăm ceva din interesanții termeni în care ne-a vorbit inginerii și tehnicienii de la fabrica de confecții „Gh. Georghiu-Dej” : „Îmbrăcămîntea a devenit astăzi o problemă de cultură. Ea trebuie să fie expresia demnității omului nostru și a gustului său evoluat pentru frumos”. Importanța îmbrăcămîntii în munca de educare a gustului pentru frumos o privesc de planul modului nou, mereu ridicat de viață al oamenilor muncii”. „Problema îmbrăcămîntii o rezolvăm înînd seama de respectul datorat armoniei dezvoltării fizice și spirituale a omului contemporan. Unul din accentele principale ale muncii noastre îl punem pe formarea gustului tineretului pentru îmbrăcămînt”. Ca un argument în plus la ceea ce amintim mai sus, cîtam din documentul pe care delegația fabricii de confecții din capitală l-a prezentat la recentul congres de la Sofia al lucrătorilor și creatorilor din industria îmbrăcămîntii.

„Pentru îmbrăcămîntea fetelor și băieților de 16—18 ani care nu mai sînt copii și nu sînt nici adulți trebuie găsită cu multă grijă linia corespunzătoare. Tinerii de această vîrstă, fiind tipici de experiență, nu știu întotdeauna să aleagă ceea ce li se potrivește mai bine pentru îmbrăcămîntele, ajungînd uneori să se abată de la bunul gust. Rolul creatorilor de modele este de a preîntîmpina și a combate tendințele de frivolitate și extravaganiță... și de a imprima pentru această vîrstă o linie firească, tinerească, din care să se degaje prospețime, naturalețe, simplitate și armonie. Îmbrăcămîntea creată trebuie să fie lejeră, înînd seama că la această vîrstă corpul este în dezvoltare — și să dea posibilitatea unor mișcări libere, suple, punîndu-se în valoare, în același timp, calitățile fizice ale tinerilor... Și observațiile continuă cu o analiză subtilă în ceea ce privește selecția țesăturilor celor mai potrivite, a culorilor vii, dar de nuanțe discrete, pentru îmbrăcămîntele tinerilor, o îmbrăcămîntă care să-i feresească de aspectul trivial, de imitația ridicolă a vestimentelor celor maturi, cî și de a le înălțura anora cîntre adolescenții lena pentru linetețe și prospețimea lor, de care trebuie să se bucure, să cultive mereu frumosul, optimismul în comportarea lor de fiecare zi în diverse ocazii. Ingineria Mihaescu Odeta ne-a mărturisit că toate aceste lucruri gîndite de creatorii fabricii nu s-au oprit pe planul teoretic (dezbaterele teoretice pe această temă își păstrează mereu intensitatea în cadrul atelierelor, ca orice „problemă serioasă de ordin social”); s-au creat și executat multe modele, unele din ele, cum sînt cele pentru fete, au fost recunoscute printre cele mai reușite la congresul de la Sofia. Schimbul internațional pe plan teoretic și de creație e viu întretînut; lucrătorii cehi s-au remarcat de asemenea în îmbrăcămîntea frumoasă, distinsă pentru fele, — cei germani și maghiari în îmbrăcămîntea pentru

băieți. Poate că o cifră pe care am reținut-o poate comunica ce a despre grija delicată a lucrătorilor și creatorilor fabricii de confecții „Gh. Georghiu-Dej”, permanentă de la care nu arătată formării gustului pentru frumos la copii și la tineri: din cele 700 de modele ale colecției pe 1961 ale fabricii, jumătate sînt destinate copiilor și aproximativ 150, tinerilor. Ingineria Mihaescu Odeta a tinut să ne atragă atenția că eforturile fabricilor de confecții în educarea gustului pentru îmbrăcămîntele, pentru cultura vestimentară, trebuie sprijinită de școli, de facultăți, de organizații de tineret, prin conferințe, prin asistență „tehtică” permanentă de la care nu trebuie să lipsească părinții. Fabrica de confecții „Gh. Georghiu-Dej” are în vedere, în colaborare cu lucrătorii din comerț, deschiderea unui mare magazin special cu îmbrăcămîntele pentru tineret, expoziții periodice cu desfăcure...

Pentru imaginea de „modernitate” a zimei capitaliste convîn zidurile, încăperile și curțile dezolante, haotice. Altele cu copaci și flori, cu statui și finții arheziene n-ar parea decît un capriciu bizar în aplicanța unei asemenea uzine. Trans-

formarea și renașterea uzinelor noastre în spirit socialist a incluz și grîna pentru porți și curle, pentru alei și flori. În ambianța frumosului de fiecare zi în care oamenii muncii își desfășoară lucrul, parcul a devenit aproape nedespărțit de uzină, el cîmbrînd uneori cu grădiniștile publice ce-mai pretențioase. Cînd omul vine înmîntea pe poarta uzinei sale e înfîmipinat de o grădină generoasă, cu alei larg deschise în perspectivă, cu verdețea pînă de prospețime, care se menține și în timpul iernii, cu copaci monumentali, — care-i invită să pășească mai departe cu încredere spre mașina modernă din lăla sau din atelierul de lucru, în mijlocul varășilor de mîncă. E de remarcă gustul evoluat în crearea grădiniștilor uzine, atenția specială acordată ambianței uzinei cu împrejmiriile. Curtea fabricii nu mai e un loc indiferent, rece, de trecere, trebuie să trezească prin estetica sa sentimente înalte în existența de fiecare zi a muncitorilor. Văzusem parcul fabricii de confecții anul trecut, dar ne impresionase mai mult prin varietatea soțiilor de flori și de copaci. Ne izbise o bollă largă și joasă de federă prin care treceau lucrătorii spre atelier care masca ochiului, ca printr-un fel de tunel umblor, atit fațada cît și bulevardul larg ce se desfășoară pe lîngă fabrică. Grădina, deși vastă, parea fragmentată prin mici porțiuni de boschețe și de alei întotochiate, prin grupuri de copaci nealiniati, — lucruri nepotrivite cu geometria perfectă a clădirilor atelierelor. Ideea de spațiu, de dimensiuni eliberate pe care construcția nouă a fabricii, strălucită de giruri de ploși svelți în exterior, — o înzește trecătorului de pe stradă, era ascunsă celui care pășea în interiorul parcului, din pricina lipsei de armonizare a grădiniștilor cu arhitectura uzinei. Revăzînd de curînd fabrica și parcul ei, am înțîmțit o grădină radical transformată, cu alei lungi, tăiate perfect, pe profilul liniilor clădirilor. Copacii cu frunze trecătoare sînt subtil dublați cu varietăți rășinoase — plantele iernii. Pe laturile aleii, în vîrte înalte de sticlă se desfășoară panourile cu frunzișii în producție. Holurile imense ale atelierelor sînt decorate cu fișe și cactuși monumentali. Birourile au în permanență ghivece de flori pregătite în seră de grădinarul fabricii Finaru Mihai și de ajutorul său Bădăluță. Pasionatul grădinar Finaru ne-a mărturisit ideea sa de a schimba arșarii („sînt cum mărungi de fel, frunza lor e prea desfășurată în lățime”) și de a-i înlocui cu tei „sînt înalți, rămușoși și puternici, dar sînt și gingași la floare, ce mai, asta e copacul nostru”.

Ne gîndim cît de binevenită ar fi și pentru unele uzine rămase în urmă cu parcurile lor, un schimb de experiență și în ceea ce privește florile și copacii. E un lucru care ține tot de grija deosebită față de muncitori.

Ștefan BANULESCU

„Îmbrăcămîntea... trebuie să fie expresia demnității omului nostru și a gustului său evoluat pentru frumos”

Locul „Răscoalei“

PROBLEME DE ISTORIE LITERARĂ

„LA CIOCIARA“ de Alberto Moravia

„La Ciociara“ este romanul unei sărăci, Cezira, din Latium și al fiicei sale, Rosetta, povestea la persoană inițială de mamă. Originară din jurul Romei, La Ciociara — adică femeia cu opinci, de la „ciocire“, care înseamnă opincă — pripășită la Roma în anii dictaturii mussolinienne și ai războiului și născută cu un negustor, trăise liniștită în dosul tarabei sale din Trastevere. Înselați de soțul ei, care moare, de altfel, curând, dar fericiți ca mamă cu unica ei fiică Rosetta, apriga la ciștig — practicând țigărită neagră în anii războiului — La Ciociara se vede totuși silită să părăsească Roma. În cauză bombardamentelor din anul 1943, 1944. Se refugiază la țară, nu departe de zona frontului, așteptând să vină englezii din sud. Noțiunile ei politice, gândurile despre fascism și ocupanții germani sînt neclare, atît timp cît bruma de afaceri îi merge încă bine. Dar mai tîrziu, în condiții grele, cele două femei caută azil la populația de la țară, omenia de ciștig, dobîndind un minimum de asistență

Spre „Răscoala“ urcă seva celor mai bune tradiții literare, tradiție care se erbează cu acest roman încununarea unui zeu de existență, confundându-se în mare parte cu înșirii literaturii romine; e vorba de tradiția problemei jărănești, a literaturii de inspirație rurală.

După părerea noastră, existența acestei grave probleme, faptul că fiecare scriitor talentat și cinstit se simțea îndemnat să-și delimiteze poziția în raport cu ea constituie unul din motivele rezistenței opuse în cuprinsul literaturii romine tendințelor estetizante, moderniste și cosmopolite. Continuitatea tradiției realiste și democratice pe care se sprijină literatura contemporană n-a fost la noi niciodată întreruptă sau trădată, nici în epoci de mare ofensivă reacționară.

Nici unul dintre scriitorii de talent n-a putut să împiedice să se manifeste în raport cu această problemă, sub cuvînt că ar depăși sfera esteticului, că ar fi victima unei confuzii între etic și estetic. Pe acest teren, aserțiunile estetizante n-au avut aproape nici un efect.

Era o problemă prea gravă și prea dureroasă, așa încît pînă și teoreticienii estetismului trebuiau să puțin în scopuri strategice, să bată în retragere, să-și fîrșind prin a declara (cu cîta mărinimie) că „în principiu“ și n-au nimic împotriva prezentării vieții țărănilor în literatură, cu rezerva, totuși, că această reprezentare nu e compatibilă cu literatura înaltă, intrucît nu îngăduie sondajul zonelor mai complexe ale sensibilității contemporane.

„Răscoala“ concentrează în sine tot ce are mai viu această tradiție care, cum spuneam, a activat forțele sănătoase ale literaturii noastre, arătîndu-le un sens, fiindcă de mare aproape de popor și de adevăratele probleme ale vieții populare, și le-a ajutat să reacționeze împotriva diverselor greutăți. (Nu înseamnă totuși că înaintarea a acestei tradiții, totuși în ordine, și că ar fi lipsit încercările de a-i da un sens fals, formal, diversionist: Rebreanu însuși, referindu-se la „jărănimul electoral“ ce definea o bună parte din literatura începutului, de sece, avertisese asupra caracterului periculos, contrar artei realiste, al unor atari încercări.)

„Răscoala“ este așadar culminarea unei cîete începute cu mai bine de un veac în urmă și care se încheie odată cu încheierea romanului lui Rebreanu, spre a se reanina, pe alt plan, în literatura realismului socialist.

Spre „Răscoala“ urcă nu numai și unele tradiții literare, dar și liniile de forță ale operei lui Rebreanu însuși, chiar în cazul că unele din scrierile sale anterioare romanului despre 1907, prin valoarea lor estetică și ideologică, depășesc mult cadrul unor lucrări pregătitoare, menite fie să-l familiarizeze pe scriitor cu problema jărănească, fie să-i cristaliceze și să-i verifice tehnica literară, mijloacele artistice. Se poate deci considera că mai tot ce a scris Rebreanu înainte de „Răscoala“ pregătește acest roman aflat în cugețul autorului său cîteva zeci de ani, din epoca primelor însemnări, a primelor vizite la biblioteca Academiei întreprinse în vederea documentării istorice, pe cînd nu cunoștea nici cum arată și ce este un arendaș și nici nu staționase în vreuna din așezările jărănești rebelle.

Șchițele începutului, care apar înainte de și în preajma genii scriitorului la București, îndată după stîngerea răscoalei, le recunoaștem, un șfert de veac mai tîrziu, în momentele de interes autonom ale mareșului roman.

Se forma de pe atunci capacitatea sa de a rezuma într-un episod situații de o tipicitate socială extremă, se cristaliceza „liniștea“ sa creatoare, se distilau detaliul precis și mai ales replica de o mare acuitate lingvistică, tipică și sintetică.

Sa cristaliceza înclinația scriitorului către cercetarea sufletelor simple, capabile totuși de intense trăiri, se cristaliceza înclinația sa spre elementul tra-

gic al vieții satului din timpul vechiului regim. „Ion“, primul mare roman rural din literatura romină, a dovedit că scriitorul e definitiv familiarizat cu mediul jărănesc; i-a dat gustul intințelor construcții epice; i-a deprins să vadă rețena complexă a lezăturilor sociale, să înțelegă ce înseamnă pentru țărăn pămîntul, a definit zona exactă în care avea să se miste zece ani mai tîrziu. „Pădurea spinareșilor“ i-a format intuiția marilor evenimente sociale. I-a deprins să vadă raportul dintre psihologia individului și psihologia masei; i-a apropiat mentalitatea unei colectivități umane angajate într-un fenomen social — aici războiul, dincolo răscoala. În sfîrșit, romanul consacrat răscoalei lui Horia, este un exercițiu de verificare a forțelor în vederea marelui încercări ce va urma.

Simțim în opera precedentă a scriitorului, auzim că crește „Răscoala“, iar cînd „Răscoala“ simțim foarte bine urcînd spre noi experiența potențială a operelor mari și mici scrise de Rebreanu vreme de aproape treizeci de ani.

Conținutul un sens, polemic implicit față de viziunea sîmăntorită a satului (literatură lui Rebreanu, în genere, este departe a fi, cum considera Lovinescu la apariția romanului „Ion“, „realizarea integrală a idealului sîmăntorist“). „Răscoala“ nu suferă deformațiile posibile pe care le implică natura sa polemică. Rebreanu era iritat, cum el însuși ne-o spune într-o însemnare (v. N. Ilin „Geneza unui roman clasic despre 1907“ de „jărănimul electoral“ caracteristic unei mari părți din literatura vremii, tendință demagogică, de esență diversionistă și în care trebuie să vedem ecoul unei tendințe politice ca expresie a interesului polițienesc și ideologicilor claselor suprapuse de a ține seama formal de anumite aspirații legitime spre a lo neutraliza și a canaliza în falsul lor, pentru menținerea ordinii existente.

Scriind „Răscoala“ Rebreanu se va fi gîndit în primul rînd, la necesitatea de a opine imaginea realităii a satului răzvrîțit vorbîrile jărănești, frazeologiei întreținute de cei care agită chestiunea agrară în scopuri electorale. Prin finuta gravă a romanului său, prin preocuparea serioasă, adîncă de respecta faptele, el va polemiza indirect cu ael „jărănim“ care-l dezgusta. Tărănimul electoral: erol că în discuțiile purtate la noi în jurul sîmăntorismului și poporanismului, ar fi de folos să ne referim în această caracterizare atît de precisă a unui fenomen care acoperă și include curentele literare-ideologice de la începutul veacului și demască esența lor diversionistă. Ar fi absurd să ne lășăm impresiunii de fraze, acordînd un credit de bună intenție unor ideologi sau unor scriitori cu totul minori, care deplinau formal, cu patos evident e-lectorat, situația țărănească. Prin polemica implicită, „Răscoala“ ne ajută să înțelegem că literatura „jărănească“ n-are nimic de-a face nici cu realismul, nici cu dragostea de popor.

Pentru a stabili locul „Răscoalei“ nu numai în cadrul literaturii romine, dar — e cazul s-o spunem cu mai multă tărie — în cadrul literaturii mondiale — nu e nevoie să; cîntăm cine știe ce particularități foarte speciale, foarte nuanțate (pe care orice scriitor autentic le manifestă, ceea ce nu înseamnă că orice scriitor autentic trebuie raportat la nivelul mondial) ci să ne gîndim în chipul cel mai direct la mobilul său principal: urmărirea marilor procese al răzvrîțirii mulțimilor, procesul unei răscoale care incendiază deodată tot ce pînă atunci părua stabil; cum se întîmplă, prin ce „mister“, prin declanșarea cărui mecanism neștiut, nebănuit, oameii simpli, lipsiți de un nivel de conștiință revoluționară, izolați unii de ceilalți, fiecăi cu mizeria și sărăcia sa, fiecare cu drama sa specifică, stupeși pînă atunci apro-

pe fără să cînească condițiilor înbitoare ale exploatării, fără putere, fără arme, fără conducători, fără organizare — se ridică deodată cu o forță teribilă spre a-și face dreptate.

După cunoștința noastră, întreaga literatură a realismului critic nu cunoaște o înfășurare mai exactă a unui asemenea proces.

Meritul scriitorului nu este deci acela de a fi descris cutare nuanță, să spunem, a relațiilor de familie sau cutare nuanță a sentimentului naturii cum nimeni pînă la el nu o făcuse.

Spunînd despre această înfășurare că este foarte exactă, avem sentimentul că am și fixat locul „Răscoalei“ în cadrul literaturii realiste.

În cuprinderea manifestărilor jărănești, intrupte fie într-o colectivitate, fie într-un erol reprezentativ, Rebreanu are desigur precursori de prestigiu de care-l leagă același efort de a adînci a zonelor de umanitate sortite să jonece, mai ales în epoca noastră, un rol de prim ordin.

Trebuie spus că, în raport cu opera acestor precursori de prestigiu, însemnătura „Răscoalei“ lui Rebreanu nu pălește.

Asemeni lui Balzac, Maupassant și Zola — Rebreanu s-a apropiat de lumea satului animat în primul rînd de o tendință realistă, cîntînd să rostosească adevărul mai presus de orice, să discretizeze imaginea idilică, decorativă, a satului, îl deosebește poate de maeștrii francezi o atitudine mai călduroasă față de lumea țărănilor, cu atît mai demnă de respect cu cît nu se abate nimic de la realism, nu sacrifică nimic din autenticitatea cu care e înfășurată viața. În aceasta se apropie oarecum de marii scriitori ruși, de Tolstoi, în primul rînd, și ca și Tolstoi; poate fi considerat un exponent al mentalității jărănești, a cărei forță și slăbiciune a exprimat-o într-o epocă premergătoare revoluției. Rebreanu a intuit în literatura rominească dinaintea eliberării, germeni; resursele revoluționare ale maselor jărănești.

Fiind un precursor, Rebreanu este și un contemporan în așa măsură încît opera sa rezistă cu demnitate confruntării celei mai exigente cu operele literaturii contemporane. La nivelul cel mai înalt al prozei moderne, ca descoperitor al virtuților revoluționare ce sîlășuiesc în popor, Rebreanu, prin „Răscoala“, ne amintește de Steinbeck cu „Bătălia“ sa; dar el nu alunecă într-o prezentare mai mult biologică a „gloutei“, cum face uneori marele scriitor american.

Intrucît „Răscoala“ este un roman care prin valoarea și însemnătatea sa depășește cadrul unei literaturi naționale, inserîndu-se într-o arie mai largă, compararea cu opere echivalente ca valoare și însemnătate, aparținînd altor literaturi contemporane, ne apare ca fiind cu totul firesc. Este de aceea indicat să o așezăm și în perspectiva literaturilor socialiste. Dacă ne gîndim, de pildă, la „Pămint deslețit“, înțelegem mai bine ce uriește înainte aduce cu sine realismul socialist, chiar în cuprinsul unor tematici strălucit ilustrate de vechea literatură. Ce a determinat această înnoire necesară a realismului e în primul rînd înnoirea realității în sine. „Pămint deslețit“ este, ca și „Răscoala“, o operă plină de dramatism; nu e lipsită nici de anumite elemente tragice. Și totuși cît de deosebită e lumea înfășurată în paginile sale! Închis și sumbră e lumea „Răscoalei“, dominată de o crudă deznădejde; de nicăieri o rază de lumină. Atmosfera e sufocantă, îmbibată de tragism, lipsită de perspective. Simțim bine că a această stare de lucruri nu poate continua. O operă ca „Răscoala“ încheie ciclul tragic al existenței jărănești în condițiile asupriri. O înnoire, o însemnătate, radicalizarea conștiinței maselor, lipsit-un cuvînt revoluția — toate acestea devin obiectiv necesare.

Lucian RAIU

CARTEA STRAINA

La acele „macere“ — terase de pămînt susținute de brîni de piatră deasupra văilor, unde printre livezi de portocalii, cele două femei poposec într-o noaptea. Condițiile de trai sînt mizerabile, Lipsiri și o imensă murdărie. Cu un realism puternic, Moravia descrie viața mizerică a țărănilor italieni și obscurantismul în care trăie în anii fascizmului. În lumea ferilită înfîlțită și descrisă de Cezira în refugiu se remarcă figura unui intelectual răzvrîțit împotriva fascismului și catolicismului; Michele, Plecat dintre țărani, crescut de instituțiile lui Mussolini, trecut

prin universitatea de la Roma, Michele a ajuns în dezolarea sa la capătul opus așteptărilor: un protestatar, lată cum îl descrie Cezira: „Timp de douăzeci de ani fasciști și-au scuturat plămîni ulridă cu Mussolini și un grație banilor strîngi cu neștutoria și sale, Rosetta, povestea la persoană inițială de mamă. Originară din jurul Romei, La Ciociara — adică femeia cu opinci, de la „ciocire“, care înseamnă opincă — pripășită la Roma în anii dictaturii mussolinienne și ai războiului și născută cu un negustor, trăise liniștită în dosul tarabei sale din Trastevere. Înselați de soțul ei, care moare, de altfel, curînd, dar fericiți ca mamă cu unica ei fiică Rosetta, apriga la ciștig — practicând țigărită neagră în anii războiului — La Ciociara se vede totuși silită să părăsească Roma. În cauză bombardamentelor din anul 1943, 1944. Se refugiază la țară, nu departe de zona frontului, așteptînd să vină englezii din sud. Noțiunile ei politice, gândurile despre fascism și ocupanții germani sînt neclare, atît timp cît bruma de afaceri îi merge încă bine. Dar mai tîrziu, în condiții grele, cele două femei caută azil la populația de la țară, omenia de ciștig, dobîndind un minimum de asistență

NGUYEN-VAN-BINH (R. D. Vietn am) „Citirea știrii despre un nou succes în lupta de rezistență“

Comunitatea Europeană a Scriitorilor

(Urmare din pag. 1)

taurerea la Roma vom putea anunța primul grup de adeziuni din partea scriitorilor romini. Sînt prevăzute pentru anul 1961 două sau poate chiar trei congrese consacrate problemelor de cea mai mare urgență — de la acele ale traducerii și pînă la cele ale raporturilor cu editurile. Unul va avea loc într-o țară din Europa occidentală și celălalt într-una din republicile Europei socialiste, conținînd și prin aceasta spiritul comun de egalitate.

Am primit în țara noastră revista „L'Europa Letteraria“; am dorit să simț cînd a apărut revista și care este profilul ei general?

— Revista „L'Europa Letteraria“ s-a născut în același spirit al Comu-

niciodată scrierile fasciștilor, precum și ale scriitorilor care practicau sau predica anticomunismul din ură și ignoranță sistematică.

— D-voastră, domnule Domenico Iavarone, care ați vizitat valea Pravei, orașele Stalin și Cluj, ce ne-ați putea spune despre impresiile d-voastră de călătorie?

— Am reținut îndeosebi atenția deosebită acordată dezvoltării artei populare. M-a impresionat păstrarea tradițiilor prin muzee și prin monumente arhitectonice și am observat îndeosebi la Sibiu și la Cluj o dezvoltare armonioasă a orașelor. În Italia și în Europa Occidentală nu cred să existe o direcție atât de precisă și de consecventă în cercetarea documentelor și a produselor celor mai spontane ale creației populare. Plecînd din București am traversat regiunile bogate în petrol din Valea Pravei. Aș vrea să spun că am avut marea plăcere să constat că, alături de asanarea bogății naturale, s-a dezvoltat considerabil și cercetarea unui alt tezaur de bogăție, studiul atent al profunzimilor morale ale artei populare.

— Ce impresie v-a făcut demonstrația de la 23 August 1960, consacrată celei de a 16-a aniversări a eliberării patriei noastre?

— Nu am asistat încă la o aniversare atît de sărbătoare colectivă. Prima mea impresie a fost de mare surpriză în fața amploarei participării, care cuprîndea nu numai asociații și organizații, ci și mase uriașe de oameni, de bărbați și de femei, de tineri și copii.

— Ce ne-ați putea spune despre vizita d-voastră la fabrica de tractoare Ernst Thälman din Orașul Stalin?

— Cu prilejul vizitei pe care am făcut-o în această fabrică, am aflat numeroase lucruri pe care le ignoram pînă acum și m-a impresionat foarte mult organizarea producției. Spun aceasta fiindcă-mă ațta la felul în care este organizată munca, cît și la creșterea producției.

— Mă asociez complet la mărturisirea prietenului și tovarășului meu de drum Iavarone — a intervenit în discuție Vigorelli — adăugînd că la dvs. în țara m-a izbit acordul evident între dezvoltarea economică foarte ridică și progresul cultural remarcabil.

— Care este opinia d-voastră d-le Vigorelli în legătură cu intensificarea relațiilor culturale dintre Italia și România?

— În mijlocul scriitorilor romini m-am simțit atît de incîm m-a părut că mă aflu printre colegii mei italieni: limbajul, sensibilitatea, critica și lecturile sînt comune. Trebuie să declar că ceea ce nu pare chiar rîu și găsesc că este absurd ca între cele două țări latine ale noastre să nu existe încă un acord cultural normal. Pînă acum, în privința României, ca și a celorlalte țări socialiste, guvernul italian a susținut și afirmat în repetate rînduri că nu se poate semna un acord cultural, pentru că nu există încă un acord cultural cu Uniunea Sovietică. Din fericie însă, în timpul călătoriei președintelui Gronchi la Moscova, un asemenea acord a fost semnat. Cad deci și obiecția și rezervele invocate pînă acum. La întoarcerea în patrie voi aduce contribuția mea modestă, la acțiunea oamenilor de cultură italieni care nutresc o veche simpatie pentru poporul român, de inițiere a unei campanii de presă menite să găsească definiția unui acord cultural normal între țările noastre.

— Legate de preocupările sale folclorice sînt cele două lucrări consacrate lui Anton Pann („Operă și activitatea lui Anton Pann“, 1963), modeste ca întindere, dar de o mare bogăție de cunoștințe. În același cadru se plasează conferința despre Petre Crețul Solcan, ael lăutar din Bălăie, care, la vîrsta de 74 de ani, i-a furnizat lui G. Dem. Teodorescu un material impresionant și sigur o mai bună cunoștință de sine, pe o întindere de 7000 de versuri.

— Om al progresului, G. Dem. Teodorescu a evocat de multe ori de-a prelungă mîcarea materială și morală a poporului nostru. Astfel, făcînd portretul lui Eufrosin Poteca, el pune într-o lumină deosebită ideile care-l calcau pe acest cărturar înzestrat ca pe un „premergător al principilor generoase și umantare“ de la 1848. E remarcabilă, de asemenea, contribuția lui G. Dem. Teodorescu la literatura anti-comunistă din anii 1960.

— G. Dem. Teodorescu a murit prea de timpuriu. Pentru că a produs în cei 51 de ani de existență, el merită cu atît mai mult cinstea și prețuirea noastră.

J. B.

A. FIANU Miron DRAGU

UN NOU GEN LITERAR

(Urmare din pag. 1)

este pentru mine un lucru nou. Sînt la cel de al patrulea turneu în Uniunea Sovietică. Aștept să trăiesc alături de colegii mei emigrații spectacolelor și să ne bucurăm de reușita colectivului nostru pe care-l știu cît este de valoros și de bine pregătît.

ELENA CERNEI: Am mai fost la Moscova, cîntînd cu ansamblul M.F.A. Cu toate că am interpretat un program compus din artii de operă nu cunosc publicul moscovit ca artistă de operă și deci emoțiile mele sînt sporite. Aștept cu nerăbdare aprecierile presei de specialitate, care vor avea o mare importanță pentru noi toți.

VALENTINA MASSINI: Cu și ceilalți colegi ai mei aștept cu emoție deosebită turneul la Moscova, orașul căruiă îi este dat să aibă o virtuoză interpretă a artei coreografice, pe marea Ulanova. Vă dați seama ce înseamnă pentru noi confruntarea cu acest public.

— Ce rol pregătîți?

ARTA FLORESCU: Așa cum am mai spus, colectivul nostru prezintă lucrări rominești și din repertoriul universal. Voi cînta Desdemona, rol pe care l-am cîntat în stagiunea trecută la București. Pentru noi este o mare plăcere să plecăm, fiindcă decorurile, costumele, montarea sînt noi, iar vocile noastre, venînd din vacanță, sînt și ele... Proaspete.

MARIA VOLOȘESCU: Voi cînta Leonora din „Trubadurul“ de Verdi, împreună cu Elena Cernei și cu Cornel Stavră. Mă pregătesc de asiduate pentru a da o cît mai bună interpretare lirică.

VALENTIN TEODORIAN: Voi interpreta rolul lui Rică Ventura în comedia lui Ion Luca Caragiale „O noapte furtunoasă“, pe muzica spirituală și savuroasă scrisă de Paul Constantinescu. Cu prilejul turneului voi debuta în rolul prefetului Baloleanu din opera „Răscoala“ de Gh. Dumitrescu. Deci și emoțiile unui debut!

ZENAIIDA PALLY: Rolurile pe

15 ani de la eliberarea Vietnamului

MAI-VAN-HIEN

„Prețioase recomandări”

LITERATURA VIETNAMEZA DUPA ELIBERARE

scriitorii vietnamezi spun adesea că Revoluția din august 1945, eliberând națiunea și poporul Vietnamului a eliberat, în același timp, literatura vietnameză. Fără îndoială, neavind o idee exactă asupra impactului în care se afla literatura înainte de eliberare, nu se poate înțelege semnificația profundă pe care o are acest mare eveniment istoric pentru dezvoltarea literaturii noastre.

Pentru a te edifica asupra unei literaturi, 15 ani reprezintă un interval de timp foarte scurt. Dar numai în timpul a 15 ani (1945-1960) dintre care 9 au fost tulburati de un război de rezistență greu, eroic, iar restul de durere pricinuită de împărțirea țării, poporul vietnamez, sub steagul Partidului marxist-leninist, a putut să-și creeze o literatură națională democratică, populară, o literatură socială care, cu fiecare zi câștigă amploare și calitate. Aceasta este rodul unor eforturi considerabile. Putem prevedea fără nici o exagerare că literatura noastră literatură revoluționară, în mersul său înainte, nu va face concesii niciunei influențe dăunătoare, putând fi considerată cu adevărat înaintată în ceea ce privește caracterul progresist al conținutului operelor, bogăția formelor literare, măreția și forța armatei scriitorilor, strins legați de bogatele resurse ale creației populare.

Din 1945 până astăzi, țara noastră a fost teatrul unor numeroase și tumultuoase mișcări revoluționare: lupta de rezistență contra colonialiștilor dusă eroic timp de 9 ani; reforma agrară care a dezrobât mai mult de zece milioane de oameni de sub jugul secular al proprietarilor de pământuri. Revoluția socialistă mărețește și im-

tuoașă din Vietnamul de Nord a culminat cu lupta decisivă pentru unificarea națională. Toate aceste mișcări au constituit o adevărată școală pentru formarea scriitorilor vietnamezi, un gigant jurnal pentru călirea noii noastre literaturi.

Scriitorii vietnamezi nu s-au îndepărtat niciodată de la drumul trasat de Partid, eminentul conducător politic al clasei muncitoare și al poporului vietnamez, care le-a arătat că viața maselor și realitățile Revoluției sunt sursele nescopte ale creației literare, că marxism-leninismul este singura concepție adevărată despre lume și că realismul socialist este cea mai bună metodă de creație permițând reflectarea realității într-un mod veridic și plin de viață. Dacă, sub influența vechii ideologii, unii scriitori s-au arătat la început lipsiți de o poziție clară, ei nu s-au lăsat copleșiți și, în cele din urmă, s-au depășit pe ei înșiși, ridicându-și nivelul ideologic, și artistic și, încredându-și în prezent și în viitor, au mers cu hotărâre pe calea mare și luminoasă pe care a condus Partidul.

În decursul a 15 ani, în timp ce scriitorii de formație veche, care au reîntinerit, au dat mai multe producții deosebite, cei ai școlii noi, formați de Revoluție, au devenit o forță importantă a noii literaturi. To-Huu, cel mai mare poet contemporan al poporului nostru, care și-a ridicat glasul pentru cauza luptei mult timp înainte de Revoluție, rămâne mereu în fruntea literaturii noastre actuale. În poezia sa se reînarcă o admirabilă armonie între gândirea și sentimentele revoluționare pe de o parte și forma națională, pe de altă parte. Culegerea sa de poeme, intitulată „Din acel moment”, compusă din versuri create înaintea Revoluției, a exercitat o foarte mare influență asupra cercurilor literare și asupra po-

porului nostru. Poemele sale scrise în timpul Rezistenței și apărute în culegerea „Viet-Bac”, ca și cele pe care le-a creat recent sînt dintre cele care au vibrat profund în inimile cititorilor. După el, alți poeți au adus contribuții însemnate la noua poezie vietnameză. Dintre ele cităm: „Pentru zona de Nord” de To-Hanh, „Steaua de Xuân Diêu”, „Cîmpul celei de-a opta luni” de Tran-huu-Thung, „Cîntecul Mării Negre” de Nguyen-dinh-Thi, „Cerul se va lumina în fiecare zi” de Huy-Cân, „Lumina se protejează pe cele două făruri” de Luu-trung-Lu, Nong-quoc-Chân, primul poet al minorităților naționale, a publicat poemul său „Cîntecul omului din Viet-Bac”. Cit deosebit de satiric Tu-Mo, cu ale sale „Surisuri ale rezistenței” și cu „Surisurile Cauzei Juste” a dat dușmanilor veritabile lovituri de lance.

Unul din evenimentele cele mai recente ale literaturii vietnameze este traducerea în vietnameză a „Jurnalului de închisoare” culegere de poeme în caracter cîntec, compuse de președintele Ho-Si-min în timp ce era închis în termitierele lui Giàng-kai-si. Într-un prim tiraj de 400.000 de exemplare, această culegere a oferit cititorilor prilejul de a gusta farmecul versurilor acestui mare poet și militant comunist.

Proza vietnameză, de la a cărei naștere au trecut aproape 50 de ani, a luat în timpul ultimilor 15 ani un avînt considerabil, cu forme multiple și fecunde. Scriitorii de formație mai veche, ca Ngô-lat-To, Ham-Gao, To-Hoai, Nguyen-Hong, Nguyen-dong-Hoan, Nguyen-Tuan au înzestrat proza actuală cu noi și prețioase opere.

Romanele și, mai ales în timpul din urmă, nuvelele au cunoscut o dezvoltare considerabilă ceea ce a dat prilejul unui nou profil. Printre cele mai

bune din aceste opere cităm: „Regiunea minieră” de Vo-huy-Tam, „Biopoul” de Nguyen van-Bong, „Poestiri din Nord-Est” de To-Hoai, „Țara se înalță” de Nguyen-Ngon. Nu în mai mult decît un an, au apărut, tînd pe rînd, multe alte producții de valoare: „Patru ani după...” de Nguyen-huy-Tuong, „Curtea de cămămidă” de Dao-Vu, „O poveste la spital” de Bui-duc-Ai, „Conflicți” de Nguyen-Khai, „Înaintea orei de luptă” de Lê-Khâm... Redarea amintirilor despre rezistență și a memoriilor despre Revoluție constituie o preocupare importantă care, pentru moment, este pe cale de a căpăta amploarea unei mari mișcări literare.

Sînt încă puțini numeroși autorii care scriu pentru teatru și cinematograf. În tot cazul, în timpul celor 15 ani care au trecut de la eliberare atenția publicului a fost reținută de un număr mare de producții interesante. Cităm între altele „Bao” „So-n” și „Celor ce rămîn”, piese de teatru care vorbesc despre Nguyen-huy-Tuong, „Un membru de partid”, piesă în același gen de Hoc Phi, și „Cășătoarea la A-Phu” un recent scenariu cinematografic de To-Hoai.

Îmbunătățindu-se fără încetare în calitate și cantitate, creațiile literare pentru copii au exercitat asupra acestora o bună influență. În timpul a 15 ani, și mai ales în timpul celor 5 ani de pace, critica literară a luat și ea un avînt considerabil. Rînd pe rînd au apărut opere de istorie a literaturii vietnameze, scrise în colectiv sau monografii despre unul sau mai mulți autori clasici și moderni.

Literatura Vietnamului a cunoscut pe de altă parte multe piedici în cursul procesului său de dezvoltare. Pentru a merge mereu în frunte ea a trebuit să lupte fără încetare împotriva concepțiilor burgheze reacționare și diverselor manifestări de dogmatism.

După această luptă, scriitorii au continuat să-și urmeze studiile asupra marxism-leninismului; ei s-au pus în contact cu realitățile vieții populare, intrînd în uzine, șantiere și cooperative dărîndu-se cu pasiune, muncii lor de creație.

În momentul de față, fără a socoti operele de valoare nou apărute pe care le-am semnalat mai sus, nenumărați scriitori și poeți depun eforturi pentru a da ultimul retus producțiilor lor, în vederea sărbătoririi așa cum se cuvine a celei de a 15-a aniversării a zilei de naștere a R.D. Vietnam. În planurile caselor de editură figurează culegeri de poeme din autorii cei mai cunoscuți: To-Huu, Huy-Cân, Chê-lan Viën, Xuân-Diêu, Te-Hanh, Hoang-trung-Thông, Ban-tai-Doan etc. Romane de Vo-huy-Tam, Nguyen-Hong și Nguyen-dinh-Thi, povestiri și nuvele de Bui-Hiën, Tu-Nam și Nguyen-Khai vor fi de asemenea publicate în cursul acestui an. Culegerile de poeme de literatură în proză, de piese de teatru și de literatură pentru copii, pentru a căror pregătire se depune un efort deosebit, ne vor permite o privire generală asupra literaturii vietnameze de-a lungul celor 15 ani care au trecut și perspectiva unei noi etape mai fecunde și mai strălucitoare.

Problema ce se pune acum literaturii vietnameze este aceea de a face critica concepțiilor burgheze pe baza succeselor realizate, de a învinge formalismul și simplismul și a îmbunătăți calitatea ideologică și artistică a operelor literare.

Continuînd tradiția literară națională, depunînd eforturi susținute pentru a o reînnoi, folosind învînturile literaturilor mondiale înaintate în special ale celei sovietice, această tînără literatură revoluționară este sigură de forța ei sub lumina strălucitoare a Partidului celor ce muncesc din Vietnam. Ea se dezvoltă și se îmbunătățește fără încetare pentru a ajunge la culmi de creație deosebite de o naștere și un popor în plină luptă eroică pentru reunificare națională și construirea socialismului.

Așa cum președintele Ho-Si-min, eminent conducător și mare poet al poporului vietnamez a proclamat că „viitorul națiunii noastre va fi, ca și viitorul artei și literaturii noastre, glorios”, remarcabil tablou literar e pe cale de a se realiza, în sînul bravului nostru popor muncitor și pe pămîntul nostru iărî seamîn de trum.

HOANG-TRU NG-THONG

Membru al Biroului Permanent al Asociației Scriitorilor din Vietnam

TO-HUU

Cu Lenin

Casa lui Lenin, la Gorki,
Cînd sosesc,
E ca și cum, în clipa asta, Lenin ar fi părăsit-o.
În fiecare zi,
Nenumărați
Sînt oamenii care se strîng lîngă Kremlin
Să-l vadă pe Lenin
Un minut, în reculegere...

Lenin e absent,
Dar, în grădina cu stejari scaldată-n soare,
Jețul vopsit în verde mai păstrează căldura trupului său.
Acum treizeci și patru de ani,
El se așeza acolo, la soare,
Și scria rînduri
De lumină.

Ascult pe gînduri, anii și lunile
A căror frumusețe se aseamănă cu a tinerei rusoaice
Care mă conduce astăzi, din cameră în cameră,
Și-mi povestește, unul cîte unul, roșii capitele de istorie.

Revoluția din Octombrie,
Partidul Comunist Bolșevic
Cu Lenin refăcînd omul,
Cu Lenin construind secolul douăzeci,
Deschizînd în noaptea neagră o geană de foc...

Mamă, tu m-ai adus pe lume în durere.
Pe-atunci tu încă nu știai că Uniunea Sovietică trăia,
Lenin era acolo, veghind peste prunci.
El a închis ochii cînd împlineam patru ani,
Și a trăit pînă în ultima clipă.
Bastonul pe care-l ținea în mînă stă rezemat de masă;
De-a lungul treptelor, balustrada e caldă,
Și calendarul încheiat la data de 21
a încremenit acum treizeci și patru ani!

O, Lenin!
Cum poți să crezi
Că epoca noastră a pierdut
Pe omul dintre toți cel mai bun?
Lenin va trăi printre oameni în veci,
Cu fruntea lui imensă, cu ochii îndrăgostii de viață!
Așa cum freamătă pămîntul la venirea primăverii.

Am umblat
Prin vara ce se perguia.
Siberia sau Tbilisi...
Pretutîndeni l-am văzut
Pe Lenin,

În fiecare șantier, în fiecare uzină.
Lenin e cuptorul din care curge oțelul,
El se preface în creiere și nîmi înflăcărare.
În stepă, în cîmpii și livezi, prin muși și păduri,
Lenin e în izvoarele de energie electrică
Care fac din Soviete un strălucitor eden!

Pe toate drumurile pe care le-am bătut cu zel fierbinte
Lenin mi s-a arătat, vibrant, miraculos:
Rîm puternic al vieții imprimat pașilor în salturi,
Strălucire a ochilor, indicele genilor care se deșteaptă...
Nemărginit de liber și, de aceea, cu mîndrie
În fiecare, scînteiază o stea!

Lenin, iată-l,
De milioane și milioane de ori înflorit
În sînul gîntelor noastre,
De milioane și milioane de ori strălucind
Ca soarele pe marea nemărginită.
Și de cîte ori se dezlînțuie în jurul nostru vînturi și valuri,

Lenin din ele se-nalță,
Strălucitor adevăr!

Ca-n zilele de altădată,
El a rămas tovarășul
Sincer și simplu,
Care zîmbea muncitorilor și țăranilor așezați în juru-i,
Încercîndu-și cu dagoste ochii.
Ca-n zilele de altădată,
Ei rămîne luptătorul
Fără teamă și fără odihnă,
Care ura dușmanul oriunde ar fi fost,
Și care toată viața a purtat o haină uzată
Și cizme cu tocurile roase de pavaje și pietre

Pentru cine acest cortegiu funebru
În ger și zăpadă?

Moscovă albă,
Mii de ace
Îți străpungeau inima!
Dar eu îl văd mai departe pe Lenin,
Puternic și plin de viață,
În inima iernii rusești,
Purfind cu muncitorii birne la construirea caselor.

Și în seara aceasta, înainte de a pleca, în grabă, departe.
El tot mai ascultă

Glasul legănat al
Nadejdei Krupskaja
Citînd din
„Dragostea de viață”.

În romînește de TAȘCU GHEORGHIU

HUY CAN

La pescuit,
în golful Along

Soarele cade în mare asemeni unei flăcări rotunde
Valurile se închid, noaptea și-a zăvorît porțile.
Bărcile pescarilor din nou luncă spre larguri,
Cu pinzele umflate de cîtece și de vîntul marin.

Peștii de argint ai calmei mării de răsărit — așa cîntă
pescarii —

Neliniștesc apele ca niște suveici; zi și noapte
Țes în adîncuri plase de lumină fluidă.
O, pești, veniți să ne împlețiți și nouă năvoade argintii.

Bărcile noastre au vîntul drept cîrmă, luna drept pînză,
Înaintează între norii ciudați și neteda mare verzucie...
Și vom zvîrli, departe, ancora — spre a măsura adîncimile
mării,
Ne vom aduna bărcile cu prorele în cerc, vom desface în ape
năvoadele.

Iată peștele nhu, peștele chim și peștele de,
Peștele song ai cărui solzi sclipesc ca o flacără roșie și
neagră.

Ți se zbate coada, o, pește, aruncînd fulgere de lună.
Noaptea respiră și stele tremurî deasupra apelor golfului
Along.

Noi cîntăm spre a chema peștii spre cercul năvoadelor:
Din înalțuri luna murmură ritmul bărcilor noastre,
Și marea ne dăruiește pești, generoasă ca inima mamei
Care ne-a dat viața și hrana copilăriei.

Stelele se sting: să ne scoatem năvoadele înainte de a se
lumina de ziuă.
Să ne încordăm brațele spre a ridica acest ciorchine imens
de pești care se zbat.
Solzii de argint, scînteierea cozilor de aur, aprind aturora...
Acum, cînd mormanul năvoadelor zace pe punte, pînza se
ridică spre a înlîmpina lumina roșcată.

Cîntecul de vîntul marin umflă pinzele albe.
Bărcile pescarilor se întrec acum ca soarele.
Soarele se zmulge din orizont risipind meru alte culori
Și din ochii peștilor sclipesc nenumărate lumini, pînă departe.

În romînește de MATEI CALINESCU

NGUYEN VAN THIEN

„Pe șantier”

Cu acad. prof. dr. ARTHUR KREINDLER despre: ZBORUL OMULUI IN COSMOS „ANTRENAMENTUL” NERVILOR ELABORAREA DE NOI REFLEXE

Omul se află în preajma celei mai extraordinare călătorii: zborul în cosmos. Cit de săracă ne apare imaginația scriitorilor de romane științifico-fantastice în fața acestei perspective. Nu am ales întâmplător cuvântul „imaginație”, căci omul de știință trebuie să realizeze mintal, făcând desigur apel la o sumă de date științifice, situațiile cărora va trebui să le facă față omul în cosmos. Va părea poate curios dar pentru multe animale, inferioare omului, călătoria în cosmos este mai ușoară, mai sigur suportabilă decât pentru om, și aceasta din cauza structurii mult mai fine și diferențiate a creierului omeneșc.

Există mai multe probleme care trebuie rezolvate pentru zborul omului în cosmos. În primul rând realizarea unei puternice rachete purtătoare și a unui sistem de ghidaj de înaltă precizie capabil să asigure plasarea navei cosmice pe o orbită dinaintea stabilită și înapoarea ei în regiunea prevăzută pe pământ. Această problemă a fost soluționată de savanții sovietici.

A doua chestiune: elaborarea tehnicilor de aterizare a navei și a cosmonautului. Strelka și Belka sînt marfoții vii ai rezolvării acestei probleme. Dar zborul omului în cosmos nu depinde numai de factorii menționați, ci și de necesitatea de a crea un mediu biologic „normal”, adecvat omului în cursul zborului. Aici intervin unele necunoscute. Omul nu va înfrunta numai accelerația, imponderabilitatea, joasele presiuni, vibrațiile, o compoziție neobișnuită a mediului ambiant, efectul radiațiilor penetrante cu particule de mare energie, ci și aspectul neobișnuit al lumii inconjurătoare. La prima vedere s-ar părea că problemele legate de psihologia cosmonautului nu au o importanță prea mare față de necunoscutele obiective care trebuie rezolvate.

În realitate, cu greu se poate stabili o ierarhizare în funcție de factorul dificultate în acest complex biologic, datorită interdependenței dintre activitatea fiziologică și cea nervoasă a organismului. Omul este un „animal care gîndește” ceea ce îl deosebește de toți predecesorii săi pe scara dezvoltării biologice. De aici și dificultățile care se naște în folosirea datelor rezultate din experiențele cu animale.

De la această problemă a început discuția, deosebit de interesantă, cu academicianul profesor dr. Arthur Kreindler.

— Puteți oare aplica și asupra omului experiențele făcute asupra animalelor?

— Animalele nu sînt de un real folos în experiențele medicale. Strelka și Belka sînt adevărați precursori ai zborului omului în cosmos. Faptul că organismul lor a suportat diferitele sollicitări ale zborului este un indice prețios. De altfel pe bordul navei s-au găsit și diferite alte viețuți dintr-acele mai simple, cum sînt bacteriologii, micro-organisme sau insecte (Drosofilae) soareci, șobolani (aceștia sînt importanți pentru cercetările asupra eredității) și și celele tumorale ale omului, lambourii conservate de țesuturi (piele) de om și iepure de casă. Chiar și numai din această enumerare, incompletă de altfel, reiese varietatea organismelor animale și vegetale supuse reacției zborului în cosmos. Este important că aceste organisme se caracterizează prin diferite niveluri de organizare și cerințe deosebite față de condițiile mediului exterior; ceea ce creează posibilitatea rezolvării problemei prezenței în cosmos nu numai a omului. Trebuie să fie cunoscută

și reacția, de exemplu, a unor bacterii, care au și călătorit în cosmos, insolitoarele fidele ale omului și animalelor. Aceste bacterii trăiesc fie la suprafața corpului (stafilococi), fie în intestin (baciili coli de diverse tipuri). Este strict necesar pentru sănătatea cosmonautului să se știe dacă activitatea acestor bacterii se va reduce sau se va intensifica.

— Dar în ceea ce privește activitatea nervoasă superioară ce indică ne pot furniza materialele?

— La acest aspect am vrut să a-lung, nu însă înainte de a preciza că cele câteva date de mai sus re-

elaborate la om o serie de noi comportamente reflex-condiționate adaptate la condițiile zborului în cosmos? — Legile dinamice scoarței cerebrale stabilite de marele Păvilov își au valabilitatea lor și pentru omul care călătorește în cosmos. Unele reflexe, viitorul cosmonaut le va căpăta prin antrenament în condiții — anume create — similare celor din nave cosmice. Această „școală” este foarte importantă.

— Numai sub raport nervos?

— Nu. Vor trebui antrenate și funcțiile ca cea cardiacă, vasculară, respiratorie etc. De asemenea este im-

Așa au apărut Strelka și Belka pe ecranele televizoarelor din Moscova și în brațe de cunoscutul pianist american Van Cliburn.

prezintă doar o picătură din oceanul cunoștințelor care vor îmbogăți tezaurul științei mondiale în urma călătoriei în cosmos a unor animale. Așteptăm cu multă nerăbdare publicarea datelor după prelucrarea lor de către savanții sovietici.

— În ceea ce privește activitatea nervoasă superioară, procesele fundamentale sînt analoge la om și la animale. De aci nu trebuie însă să tragem concluzia că putem transpune mecanic o experiență făcută cu un ciine sau cu o maimuță asupra omului.

— De ce?

— Animalele neavînd conștiință și rațiune, neavînd într-o măsură atât de mare ca omul puțină de generabilizare și neavînd puțină de abstracționare nu pot realiza, în aceeași măsură în care o face omul, multiplele aspecte pe care le condiționează o astfel de experiență cum este zborul în cosmos. Variațiile comportamentului animalelor în timpul zborului sînt mult mai simple și relativ monotone. — Dacă înțeleg bine, vor trebui

portantă educarea pentru noile condiții, a simțurilor și în special cel al gravitației care va suporta cea mai radicală răsturnare.

— Înțeleg acum de ce Oleg Gazenko care a pregătît un an de zile ciinii pentru zborul în cosmos spunea că omul va avea nevoie de un timp mai îndelungat pentru instruire și acclimatizare.

— Desigur, dat fiind structura nervoasă complexă a omului. Or, de buna funcționare a sistemului nervos depinde activitatea întregului organism.

— Credeți că tipul de activitate nervoasă superioară, careia îi aparține viitorul cosmonaut, va avea o importanță deosebită?

— Cred că da. Dovadă, atenția acordată de savanții sovietici problemei despre care vorbim. Cei doi ciini trimiși în cosmos pot fi diferențiați după comportarea lor în timpul zborului. Strelka este calm, echilibrat în opoziție cu Belka, un ciine mai excitabil și mobil, mai sensibil la diferite reacții, după cum arată într-un articol academicianul sovietic N. M. Sisakian. Un mare interes științific îl prezintă stabilirea efectului pe care îl provoacă factorii multipli ai zborului asupra unor animale de tipuri nervoase diferite. Urmărirea la televizor a comportării animalelor, înțelegerea lor (să sperăm că vom vedea și noi în curînd documentul cinematografic proiectat actualmente la Moscova și pentru public) este un uriaș pas înainte pentru cercetarea, în primul rînd, a reacțiilor nervoase.

— În această privință o maimuță este mai apropiată de om?

— Experiențele cu maimuțele sînt mai dificile. Lucrăm și noi cu ele, dar studiul analitic experimental al activității nervoase superioare este mai dificil decît la ciini. În schimb, la maimuțe, pot fi mai ușor studiate modificările comportamentului general.

— Mi-aș permite o comparație, tovarășe profesor, care, sper, că nu este prea grosolană, din punct de vedere științific. Omul trăiește o a doua „copilărie”, de data aceasta, cosmică. Așa cum odată a trecut la mersul biped, coborînd definitiv din copac pe pămînt, acum se pregădește să părăsească planeta noastră pentru cucerirea cosmosului. Încearcă, e încă nesigur, latonează — ca și în urmă cu mii și mii de ani. Alături privea în jos, acum în sus. Numai că acum etapele sînt, comparativ, foarte scurte.

— Pentru că omul are un organ cu care gîndește. El înțelege acum scopul și sensul zborului în cosmos. Nava cosmică este o minune; dar e produsul unei minți și mai mari, a creierului omeneșc care a furișat-o. Creierul a reușit să lărgască sfera de influență a rațiunii omenești extrinzînd-o asupra fenomenelor extra-terestre. Strămășii noștri îndepărtați căutau pămîntul, iar noi căutăm cucerirea spațiului cosmic. Noi sîntem conștienți de acțiunea pe care o înțelegem pentru cunoașterea lumii obiective. Și ca îndrăgostii de neurologie vreau să remarc faptul singular că studiem funcțiile creierului cu ajutorul creierului. Cu ajutorul acestui instrument cunoaștem însuși instrumentul.

— Este o fericeală pentru noi că trăim o asemenea epocă în care oamenii de știință, și în primul rînd cei sovietici, duc atîta de departe cunoașterea umană. Lansarea și înapoarea cu succes pe pămînt a navei cosmice, cu diferitele organisme animale și vegetale, face parte din categoria marilor evenimente din istoria științei, marcînd începutul unei noi epoci.

— Vă mulțumesc pentru răspunsuri, tovarășe academician Kreindler.

C. B.

Sergiu BRAND

Lui HENRI BARBUSSE

„Ai murit acum un sfert de veac, într-o după-amiază grea de suferință. Trupul tău firav, care a cunoscut mocirla și beznă tranșelor, odihnește la Pêre-Lachaise, lângă zidul Federațiilor, alături de tovarășii tăi de luptă și de visare, comunarzi din 1871. Numele tău, hultit de contemporani obtuși și fâjarnici, a devenit stindardul a zeci de scriitori cărora, în Franța sau peste granițele ei, le-ai deschis drumul umanismului militant. Ai fost, infanterist stingaci și eroic, martorul lucid al războiului. Din glodul și mișeria frontului te-ai ridicat și l-ai slăvit pe soldat, nu ca pe un erou impoștopos cu toate virtuțile, ci ca pe un biet om care lupă, suferă și moare fără să știe totdeauna pentru ce. Din carnetul tău de însemnări pe file moto-toilte a fîșnit știința care a nutrit vîlvătaia Focului. Ai scris Focul cu durerea și dirzenia intelectualului care a înțeles ce înseamnă războiul. Ai arătat milioanele de ciitori cine vrea războiul, cine-l pregătește și cine profită de pe urma fiecărui glonte care curmă o viață. Cartea ta a deseroizat războiul și l-a înfățișat cu cruzimea adevărului, ca cea mai monstruoasă faptă a tuturor timpurilor. În pofida uraganului de insulte și calomni n-ai încetat să operi cauza democrației și a păcii, cauza socialismului și a Uniunii Sovietice.

— În Clarté, în Cuvintele unui luptător în Călăii, ai fost scriitorul profetic care a smuls masca privilegiilor și a instigatorilor la război, a imperialismului, ai arătat clasei muncitoare drumul ei anevoios, dar drept și măreț.

— Pentru noi, romîni, tu ai fost martor al împărțirii burghezo-mojierestei, l-ai tîmpit pe Ion Grecea, ca pe un umil dar voinic fiu al poporului nostru. Azi Focul tău e în mîinile a milioane de oameni din România, țărani, muncitori, intelectuali, tineri și vîrstnici, care au înțeles ce ai scris tu și înfăptuiesc ce ai visat tu. Într-o lume liberă, fără exploatare și fără războaie, numele tău, Henri Barbusse, e al unui precursor. În lumea care nu s-a eliberat încă de apăsarea proftorilor și privilegiștilor, numele tău, Henri Barbusse, este al unui soldat al adevărului și al păcii. Pe toate meridianele însă, și înima ta, Henri Barbusse, e vie încă și bate, bate de-a-pururi. Din slova ta crește neîncetat un imn înălțat omului; tu nu ești o amintire de circumstanță, ci o prezență vie, o permanență, o torșă nemistuită în marea detașament al scriitorilor revoluționari.

Valentin LIPATTI

Un nou volum în colecția „Meridian”

POEZII LUMII

Giuseppe Ungaretti (Italia)

Seară

Mai jos de pașii serii Trece o apă clară De culoarea mîslinei, Și-ajunge lingă focul amefit.

Prin fum aud acum greieri și broaște,

Pe unde tinere freamătă ierburi,

Soldați

Stau Precum toamna, În arbori, Frunzele.

Umberto Saba (Italia)

Aproape o învățătură

Păsările nu se mai tem de mine. Zboară și vin la gema nepăsătoare de tot ce fac în liniștita mea odaie. Găsesc pe geam și mei și praf de șips: un dar de la o rudă prea risipitoare, sporit de mina mea. Eu le pridesc tăcut (de teamă să nu plece) și-mi tot pare (văd bine sau mă-nșel, tot una-i) că citeșc în ochii mici și negri, cînd se-nfîșșese cu-ai mei,

Sau cine-ai fi tu ce m-ascuți, ori de-ori bine (ci mai cu seamă greu), înoafă de la cei ce suferiră mult, mult rătăcind, că mai există farmec și că lumea — IN-TREAGA LUME — are nevoie de prietenie.

Corrado Govoni (Italia)

Trenul de-a lungul Adriaticei

Era o vreme cînd pe litoral în suprafețe drepte și viscoase, se recolta de-a lungul mării sare. Marea era o dungă murdărie și galbenă. Tu stînd pe-un colț de scaun, cloceai tăcut în tristelea ta. O bucurie de copii zburdalnici, în timp ce trenul alerga prin ploaie, cu călători mîncînd la geamuri struguri.

În romînește de A. E. BACONSKY

Carnet SOVIETIC

Personalitatea poetului

Problemele poeziei sînt dezbătute amplu în presa sovietică actuală, punîndu-se accentul în mod deosebit pe discernerea și analiza modalităților proprii fiecărui poet de zugrăvire a realității.

În numărul 95 din 11 august a.c. al revistei „Literaturnaja Gazeta”, remarcăm articolul semnat de St. Rassadin „A deveni tu însuși”, articol consacrat tocmai procesului complicat de formare a simburului poetic propriu.

Apelînd în susținerea ideilor la materialul furnizat de volumele recent apărute a trei tineri și talentați poeți sovietici (și anume Pavel Ilalov, Mala Borisova și Rimna Kazarova) autorul „notelor despre poezia lînră” (cum se subînțelegea articolul) dezvoltă idei de interes general care duc la concluzia că atîta timp cît un tînar autor de versuri nu și-o gășit încă timbrul unic și personal, nu se poate vorbi de realizarea sa ca poet. — Ce înseamnă a deveni tu însuși? — Într-un confînt real, această întrebare, exploatată neîndeplăcut de critici cu privire la tinerii poeți? Evident că da. „A deveni tu însuși”, înseamnă a deveni poet. Înseamnă să-și gășit locul său propriu, înseamnă să-și purifice modul personal de percepere a lumii, de tot ce este de împrumut (proces cîteodată trdnic și anevoios) și a ajunge la o asemenea treaptă, la care, liberă și nostinjenită, personalitatea poetului să se dezvăluie în versurile pe care le scrie. Bineînțeles că discuția se referă numai la acei care au într-adevăr ce să dezvăluie.”

Referîndu-se la poezia Maiei Borisova calificată de critic drept romantică, autorul tratează problema specificului individual în cadrul viziunii romantice: „Este oare romantismul un costum de sezon? El e un mod deosebit de a percepe lumea în conflictele și detaliile ei specifice. Romanticismul nu e o haină ci o structură temperamentală.”

La alifarea drumului propriu, original în artă se poate ajunge numai prin căutări terbitnii, permanente. Citeva recenzînd volumul Ratei Kazar-

kova, s-a exprimat cu privire la versurile: „E totuși minunat, lubrica, muncă: „Și-al izburcîntii zîlei, pașnic rit / Chiar și aceste călări ce par să n-aiibă / Un capît pentru mine, un sfîrșit”, în acest mod: „Frumos. Dar de ce să cauți ceva ce nu are finalitate?” Demonstrînd că un asemenea mod de a pune problema este lipsit de obiectivitate, St. Rassadin arată: „Intr-adevăr căutările nu sînt acțiuni sterpe și lipsite de scop. Dar oare scopul este ceva fixat formal, odată pentru totdeauna? Oare el înseamnă sfîrșitul drumului? Evident, nu. Cu fiecare obiectiv cîștigat, cu fiecare depășire a linșă se deschide, ca să folosim cuvintele lui Tvardovski „o altă nouă departare”. Și cu cît mai curajoș vor fi în explorările noastre, cu atît mai bogat ne va fi rezultatul, scopul nostru comun: viitorul!”

În încheiere St. Rassadin scrie: „Cît de emoționant e și urmărișii nașterea unui tînar poet! Îl vezi cum treptat începe să se deosebească de ceilalți poeți de aceeași vîrstă — și nu numai prin pasiunea pentru un anumit ritm sau pentru versurile dispușe în scară. În poezia sa eroul liric capătă contururi convingătoare, distincte. Dar de ce am adus discuția tocmai despre eroul liric? Chestiunea constă în faptul că eroul liric nu-i o „categorie estetică” și atît. Problema eroului liric în poezie are multe puncte de tangență cu problema eroului pozitiv de care se vorbește în proză. Mai mult decît atît. Cunoaștem romane sau povestiri în care construirea eroului pozitiv e deficitară, dar cu toate acestea în asemenea romane sau povestiri sînt ogîndite multe trăsături ale omului contemporan. În poezie acest lucru e imposibil. Despre versurile în care eroul liric nu-și dezvăluie puternic prezența, nu se poate afirma că ele ogîndesc într-adevăr contemporaneitatea și problemele ei.”

C. B.

Sergiu BRAND

Revista „L'EUROPA LETTERARIA”

În intervalul dezbaterilor care au avut loc în Italia, pentru o conlucrare a scriitorilor din țările europene, în vederea unei mai bune cunoașteri și a întemeierii unei asociații comune, a luat ființă la Roma revista „L'Europa letteraria”, organ literar masiv, condus de cunoscutul critic italian Giancarlo Vigorelli, secundat de Domenico Javarone, cu vice-director revista și-a propus o imediată trecere la acțiune, în sensul colaborării scriitorilor europeni, prin înmănușarea unor semnături literare de seamă, care prin însuși acest fapt să dea măturța unei voințe efective de sprijinire a principului înalt al înțelegerii și coexistenței pașnice a popoarelor. Cu cele trei numere care au apărut pînă în momentul de față — fiecare trecînd peste 250 pagini — se poate spune că revista „L'Europa letteraria” a pășit, într-adevăr, la realizarea scopurilor ei.

Primul număr al publicației a fost deschis de un poem, de elan și emoție, al lui Salvatore Quasimodo — deținător al premiului Nobel pe anul în curs —, în care poetul evocă pornirea tipică de convingere pașnică a lumii de astăzi, cu o imagine puternică și caldă a Uniunii Sovietice văzută ca „mulțime de mîini căuind alte mîini”. Într-o serie de pagini, pline de o acută concentrare a privirii intelectuale, Giancarlo Vigorelli vorbește despre „Europa, acest raport” (această

inter-colaborare). El ține să precizeze, totodată, orientarea literară a revistei, condamnînd scriitorul care „își destitue libertatea creatoare într-o irresponsabilitate morală și socială” și care face eroarea de a-și socoti aria „ca un privilegiu privat suprem”. Aria „este raport”, iar artistul este „om de raporturi”, sociale, politice, istorice. Mișinua omului de cultură european este astăzi indicată timpede, istoricește, de necesitatea coexistenței pașnice. Într-un mod semnificativ, primul număr al revistei „L'Europa letteraria” se deschide, simultan, cu o substanțială mărturie la aniversarea celor o sută de ani de la nașterea lui Căhov.

Importanța revistei italiene s-a așezat, neîndoios, prin activitatea ei de pînă în prezent, pe un lăgăz care o face să satisfacă dorința unui larg cerc de cititori europeni. Colaborările de frunte de care se bucură, dublează, ca să zicem așa, șansele sale. Desigur, înînd seama că ea apare la Roma, participarea scriitorilor italieni este cea mai numeroasă. Întregul tablou însă al colaborărilor este dintre cele mai impresionante, și ca valoare și ca număr. Alături de marile semnături ale unui Șolohov, Aragon, Guillen, Brecht, Ungaretti, Ehrenburg, Werfel, Huxley, Tzara, Saba, mișcarea literară italiană de azi este prezentă prin Angioletti, Pratolini, Piovene, Carlo Levi, Debenedetti, Lionello Venturi, Carlo Bo, Vittorini, Pavese, Pasolini, Luzi, Bernari, poeți, naratori, critici, dintre cei mai noștii. Trecînd la diferitele țări europene, grupul sovietic se completează

strălucit cu Surkov, Oleša, Tvardovski, Ciacovski, Baian, Martinov, Il, Ahmatova. Se pot menționa imediat, printre poeții din țările socialiste: Benigne, Iuhasz, Iwasiewicz, Pokorny, Otcenasek, Petrow, Mladenovici, iar dintre apusenii Dylan Thomas, Durrell, Sauvage, Bourgeaud, Werich, Goytisol, Blas de Otero, Vega Alvarez și alții.

Un material critic de actualitate, semnat de alți numeroși scriitori, aparținînd diferitelor țări europene, contribuții inedite de istorie literară prezentă, caracterizări critice de figuri și cărți din toate literaturile europene, întresc conținutul dens care umple paginile revistei.

Fără ca ea să fie organul, oficial sau oficial, al Comunității europene a scriitorilor, „L'Europa letteraria”, al cărei director a fost curînd ales secretar general al Comunității, a anticipat activitatea importantă asociației constituite la Roma, și rămîne un instrument de sprijinire prețios al oricărui colaborări dintre scriitorii europeni.

Dragoș VRINCEANU

Director: Acad. ZAHARIA STANCU, Colegiul redactional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, membru corespondent al Academiei R.P.R. PAUL GEORGESCU, (redactor șef); EUGEN JEBELEANU, membru corespondent al Academiei R.P.R., ION MIHAILEANU, V. MINORA (redactor șef adjunct) MIHAIL PETROVEANU (redactor șef adjunct), CIRCERONE THEODORESCU, ION VITNER.

contrapunct

În 1959 cenzura oficială franceză (spunem oficială, pentru că există și cele ale districtilor catolice) a interzis proiectarea unui scurt metraj francez, a unui film de lung metraj („Morabourge”), trei lungi metraje străine, a interzic tinerilor sub 16 ani și apoi sub 18 ani — 16 filme franceze și 29 străine. Dar aceasta nu este totul. Iată și alte cifre: cenzura a interzis exportul a 6 filme, a interzis să fie proiectate 3 filme franceze și unul străin în țările care formau comunitatea franceză. În sfîrșit: a sătat scenele din 7 filme franceze și 13 străine.

Pe cînd un nou discurs despre libertatea de creație în lumea liberă? Ar putea fi ilustrat cu cifrele de mai sus.

La Moscova va apare o nouă editie a operelor complete ale lui Emilie Zola în 30 de volume și care va înlocui editia veche în 18 volume. Tiraj: 300.000 exemplare.

Areștarea criminalului nazist Adolf Eichmann a inspirat acțiunea unui film american în curs de turnare.

O editură din Frankfurt a editat o bibliografie completă a operelor lui Thomas Mann și a traducerilor apărute în diferite limbi. Această editură pregătește apariția corespondenței lui Stefan Zweig.

Nu numai Statele Unite sînt bîntuite de un val de bulgăreșism „Puritan” Anglia cunoaște și ea roadele educației gen „comics”. O spune „Times” care, sub titlul „Nu se lasă mîștri împotriva bulgăreșismului” scria de cînd: „În prezent bulgăreșismul și vandalismul sînt primejdii permanente, care nu bîntuie, în special, în anumite anotimpuri sau în jurul anumitor sărbători în general, forma lor de manifestare este aceeași, distrugerea instalațiilor publice, spargerea lampilor de pe străzi, spargerea adăposturilor de sticlă. Brighton a fost tulburat recent de bande de tineri care veneau de la Londra cu intenție de dilușneșă și se dedau la acte bulgăreșice...”

Cunoscutul regizor sovietic Marc Donskoi pregătește un film în legătură cu tragedia Hiroșima. Este povestea unei tinere, victimă a bombardamentului atomic, care vine în Uniunea Sovietică pentru vindicare. Prin conlucrare unor savanți din U.R.S.S., S.U.A., Japonia, Franța și India, viața tinerii japoneze este salvată.

David Oistrach, Marguerite Long, Darius Milhaud, Leonid Kogan, Emil Gilels, Jehudi Menuhin, Andre Segovia, Roberto Benzi sînt cîțiva din muzicienii care și-au dat adăstirea la inițiativa de a se crea o Casă Internațională a muzicantilor care cuprîndă un centru universitar pentru tineri artiști, săli de concert, un centru de documentare, o orchestra pusă la dispoziția marilor instrumentiști și a dirijorilor etc.

Filmul ceh „Romeo, Julietta și Intinericiu”, turnat de Jiri Weiss, a primit o nouă distincție internațională după ce acordată la festivalul cinematografic de la San Sebastian. Un Artiu, compus din cei mai cunoscuți realizatori și scenariști italieni, a decorat filmului lui Jiri Weiss marelui premiu al festivalului de la Porretta-Terre care s-a bucurat anul acesta de o largă participare internațională.

În concluzia unui amplu articol publicat în „Les lettres françaises”, Roger Garaudy scrie următoarele asupra ultimii cărți a lui Sartre, „Critica rațiunii dialectice”:

„Aceasta este fără îndoială semnificația profundă a acestei cărți care se pretinde o completare a marxismului și care în fapt exprimă abandonarea totală a acestuia. Separînd reflecțiile sale filozofice de lupta clasei muncitoare și de Partidul său Sartre revine la formele pre-marxiste ale speculației și pune dialectica cu capul în jos.

Iată-ne reveniți cu mai mulți de un secol în urmă, și Sartre a putea — cu privire la filozofia sa — tallman al constinției nenonocrite a acelor care se situează în afara realității, și schimbte formula lui Marx și să spună: Nu mai este vorba de a transforma lumea, ci numai de a o interpreta.”

Zilele trecute s-a desfășurat la Atena un festival al teatrului Numai că, guvernul a interzis programarea pieselor lui Aristofan.

Printru orice om de cultură, teatrul grec nu poate fi conceput fără pămîntele lui. Întocmai cum Atena n-are prate în concepută fără Acropole.

Aristofan a mai fost interzis în Grecia înaintea celui de-al doilea război mondial, de dictatorul Metaxas După cum este prea bine cunoscut, Metaxas a dispărut, în vreme ce opera lui Aristofan a rămas